

Kristiansand
kommune

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2027-2030

Bystyret 23. september 2026

v/kommunedirektør Camilla Dunsæd

og økonomidirektør Terje Fjellvang

Bystyrets budsjettvedtak

2024-2027: Et budsjett for trygg styring i en krevende tid

2025-2028: Et budsjett for trygg styring og tydelige prioriteringer

2026-2029: Et budsjett som bygger Kristiansand videre

2027-2030:

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan

Bystyret i Kristiansand, foto: Tarald Reinholdt Aas

Hovedlinjer i budsjettet

- Positivt driftsresultat
- Ansvarlig drift - målrettet utvikling
- Høyt investeringsnivå
- Prioritering for framtiden

Økonomiplan 2027-2030

Kommunedirektørens forslag

Foto: Tress Design

Introduksjon

Kommunedirektørens innledning

Slik leser du økonomiplanen

Økonomiske hovedlinjer

Mye å ta vare på

«Men det finnes der jo fra før».

Vi har så mye godt og viktig å **ta vare på**.
Som vi har **bygd opp sammen**,
som vi må **bevare sammen**,
og som vi **fortsetter å skape sammen**.»

Hans Majestet Kong Haralds tale nyttårsaften 2025

Globale utfordringer - lokale konsekvenser

- Aldrende befolkning
- Klimaendring og ekstremvær
- Rask teknologisk utvikling
- Tillit, deltakelse og samhold
- Sikkerhetspolitisk situasjon
- Urbanisering

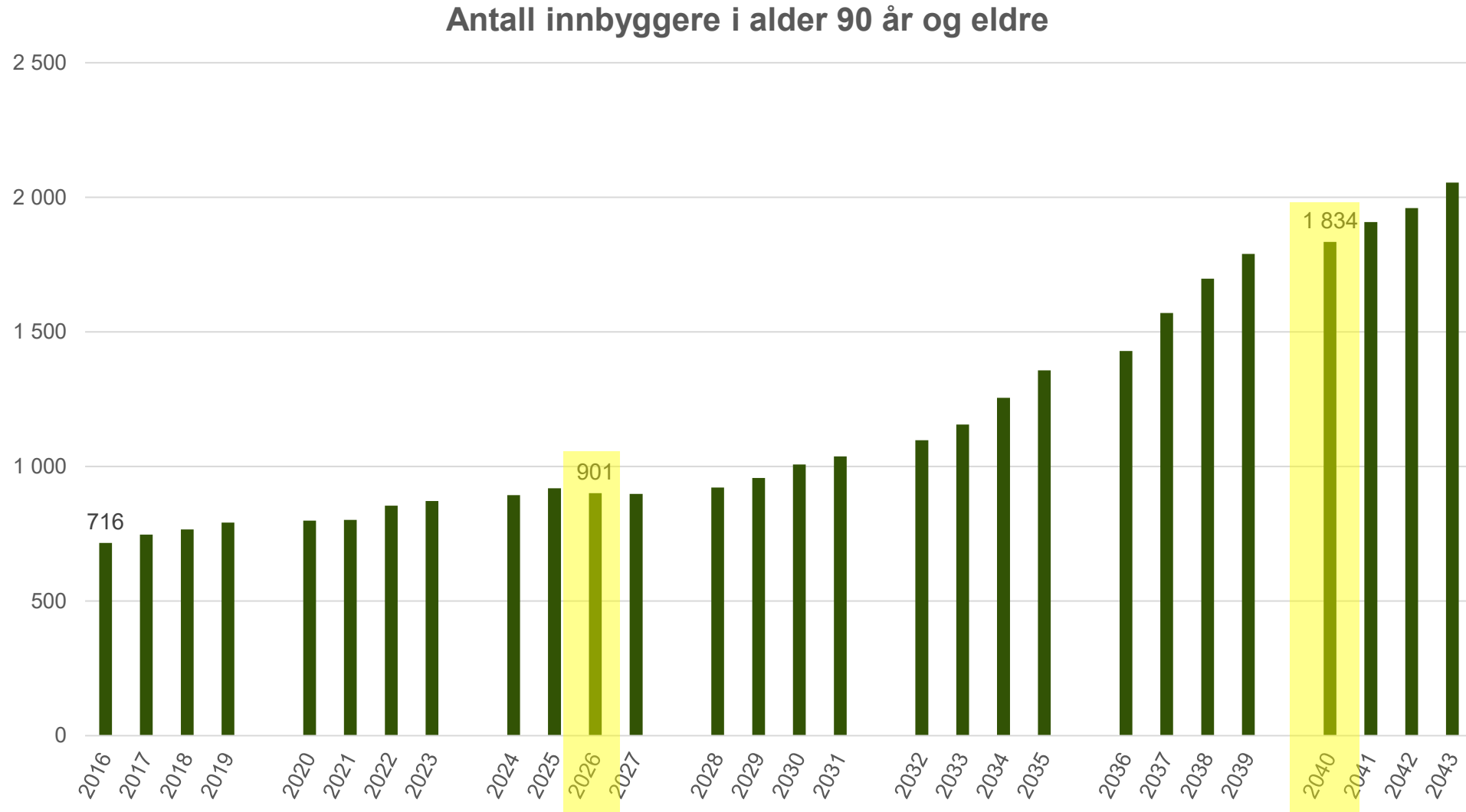

13. juli 12:07 Torbjørn Witzøe

Totalforbud mot hagevanning

Dobling av antall innbyggere over 90 år innen 14 år

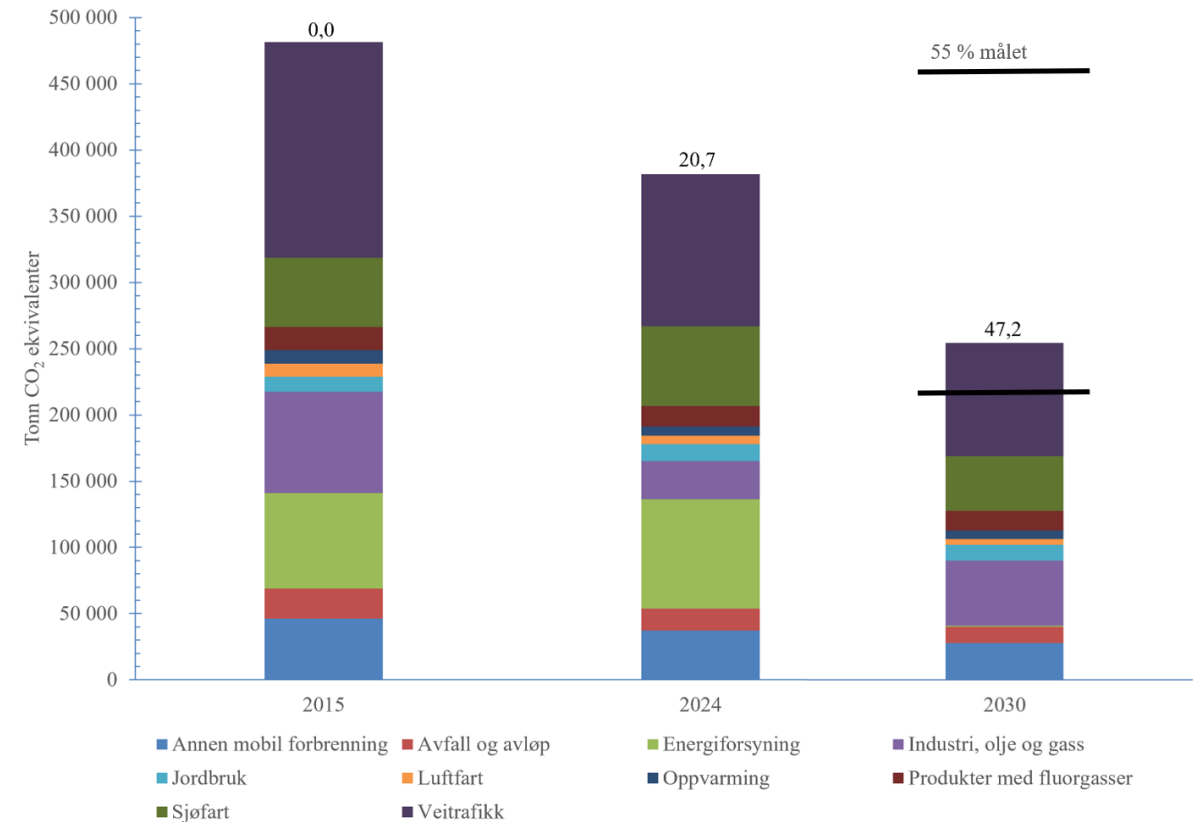

Kilde: SSB tabell 07459, 14746

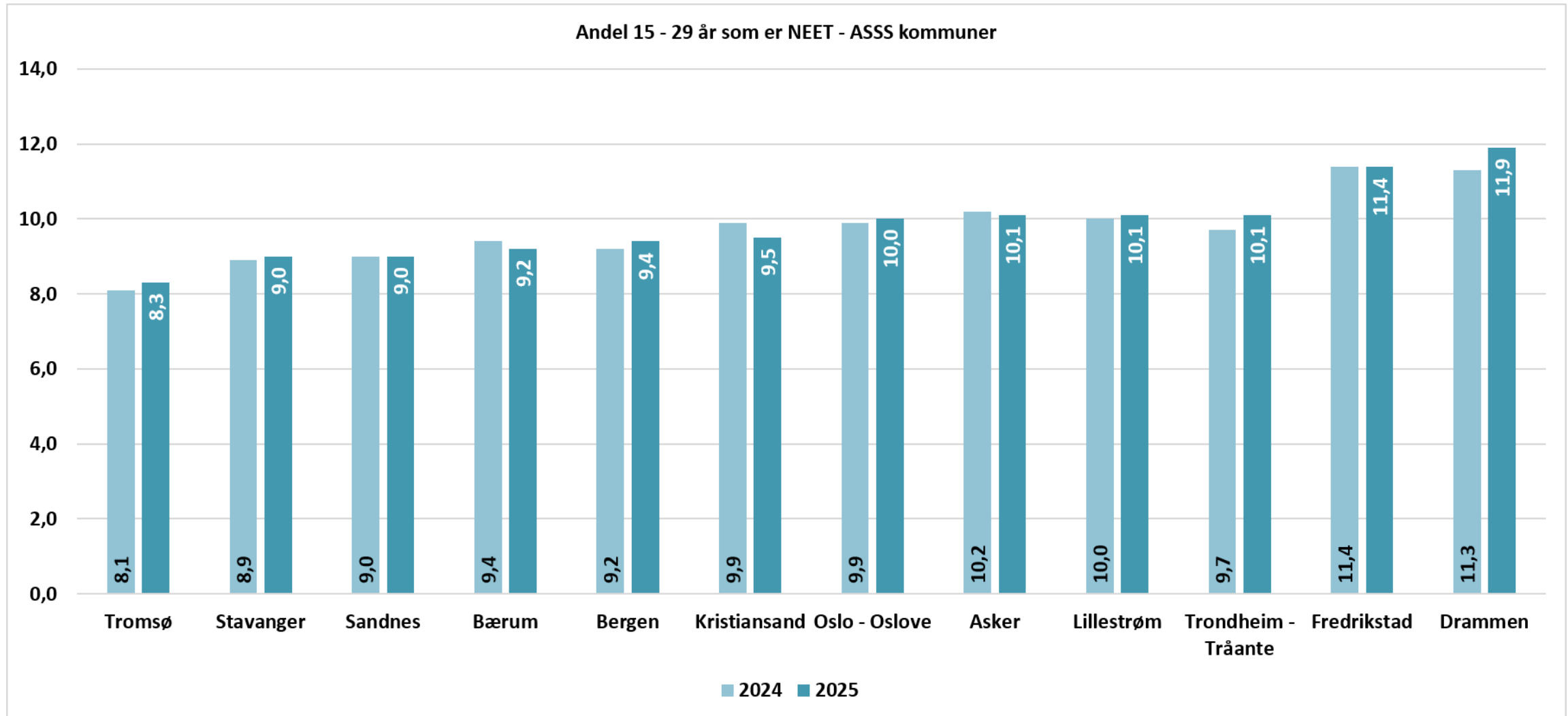
Attraktiv og miljøvennlig

- redusert utslipp av klimagasser

- Kommunens viktigste verktøy for å redusere utslipp av klimagasser er:
 - Byvekstavtalens premisser for byutvikling
 - Kommuneplanens arealdel
 - Utbyggingsprogrammet
- Betydelig innsats gjennom eierskap:
 - Karbonfangst hos Returkraft:
 - Type teknologi er valgt
 - Avhengig av statlige bidrag
 - Undervisning og holdningsarbeid hos Avfall Sør og Returkraft i samarbeid med Miljøenheten
 - Landstrøm Kristiansand Havn KF og IKS

Går riktig vei med utenforskap i aldersgruppen 15-29 år, størst nedgang i Kristiansand

Dales åtte kjennetegn på en «god» kommune

1. **Kontroll på kostnadsdrivere**
2. **Langsiktighet:** tilpasser seg endringer i demografi
3. **Økonomiske handlingsregler:** netto driftsresultat, gjeldsgrad, disposisjonsfond
4. **Samhandling med andre**
5. **Lærer av «de beste»:** effektiv drift, kostnader og kvalitet
6. **Dialog med innbyggerne:** problemforståelse og forventningsavklaring
7. **God bruk av arbeidskraft:** partssamarbeid
8. **Godt samarbeid mellom politikk og administrasjon**

Samarbeid mellom politikk og administrasjon - gir resultater!

Sammenligning med de største byene (ASSS)

- 4,1% lavere frie inntekter per innbygger
- Redusert lånegjeld per innbygger med 5,6% fra 2024 til 2025 og ligger under snittet
- Høyere utgifter til grunnskole per innbygger (6-15 år)
- De laveste netto driftsutgiftene per innbygger 1-5 år i barnehage
- De nest laveste netto driftsutgiftene per innbygger til pleie og omsorg
- Lavere utgifter knyttet til administrasjon
- En vekst fra 2024 til 2025 i netto driftsutgifter per innbygger til sosiale tjenester og utgiftsnivået ligger høyere enn ASSS-snittet

– læring og utvikling
i partnerskap mellom
kommunene og KS

Nærmere omtale i [Årsrapporten 2025](#) og på KS siden for [ASSS-nettverket](#).

Vi har en plan

Kommuneplanen

- Samfunnsdel
- Arealdel
- Handlingsdel i økonomiplanen

Kristiansand
kommune

Sterkere sammen

2030

**Attraktiv og
miljøvennlig**

**Inkluderende og
mangfoldig**

**Skapende og
kompetent**

Skapende og kompetent

Flere i arbeid

Attraktiv arbeidsgiver og inkluderende arbeidsplass

Prioriterte planoppgaver 2027-2030

		Oppstart (o) Vedtak (v)			
Plan	Sist vedtatt	2027	2028	2029	2030
Planstrategi	2024	o	v		
Arbeidet med barnefamilier i vedvarende lavinntekt		v			
Eierskapsmelding	2021 (2026)			o / v	
Universitetsbyen Kristiansand > 2030	2019		o	v	
Utbyggingsprogram	årlig	v	v	v	v
Temaplan arkitektur		v			
Endring av kommuneplanens arealdel	2024	v			
Temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028	2023	o	v		
Temaplan frivillighet	2022	v			
Bibliotekplan for Kristiansand Folkebibliotek	2022	v			
fritidsklubber, tilrettelagte gruppetilbud og ferietilbud	2022	o / v			
Krimforebyggende plan for Kristiansand	2021	o / v			
Likestilling, inkludering og mangfold.	2021	o	v		

Fram mot økonomiplan 2028-2031: Taktskifte i omstillingen

Innsparingstiltak og effektivisering av driften på 200 mill. kr i 2030 sammenlignet med 2019

- Omstilling i områdene
- Ytterligere strukturendringer
- Arealeffektivisering
- Digitalisering - Teknologiløft
- Redusere administrasjonskostnader
- ENØK tiltak – investeringer for å redusere driftskostnader

Ansvarlig styring for bærekraftig velferd

- På riktig kurs
- Vi må lykkes med omstilling for å skape økonomisk handlingsrom og sikre gode tjenester til innbyggerne
- Kommunesektoren - en bærebjelke i velferdssamfunnet!

- Nasjonaløkonomisk styring
- Likeverdige tjenester – med effektiv bruk av knappe ressurser
- Demokratisk arena

Kristiansand
kommune

1. Tertialrapport 2026

Korrigert netto driftsresultat 2026 – 1. tertial

Forventet korrigert netto driftsresultat:

Tall i 1000 kr (minus betyr merforbruk)	Budsjett 2026	Rev. bud. 1. tertial 2026	Prognose 2026
Netto driftsresultat	26 249	75 695	40 712
Netto premieavvik (avsetning premieavviksfond)	-13 040	-33 412	-33 412
Netto avsetning til eller bruk av bundne fond	0	52 827	52 827
Korrigert netto driftsresultat	13 208	95 110	60 127

- Forventet korrigert netto driftsresultat på 60 mill. kr pr. 31.12.26
- Bedring på 46,9 mill. kr sammenlignet med opprinnelig budsjett.
- Skyldes i hovedsak økt skatt og rammetilskudd, samt utbytte.
- Avkastning energiverksfondet 1. tertial 0,5%. Pr. 8. juni 2,3% mot budsjettert 5,9%.
- Områdene har et merforbruk på -20 mill. kr etter bruk av disposisjonsfond

Prognose pr. 31.12.2026 områdene – 1. tertial

Tall i 1000 kr

Område	Mer/mindre-forbruk etter bruk av disposisjonsfond 2026	Bruk av disposisjonsfond 2026	Mer/mindre-forbruk før bruk av disposisjonsfond 2026
10 Kommunedirektøren og kommuneadvokat	0	0	0
11 Organisasjon og teknologi	0	-4 986	-4 986
12 Økonomi og virksomhetsstyring	1 000	-3 700	-2 700
2 Oppvekst	-16 500	-150	-16 650
3 Helse og mestring	0	-7 302	-7 302
4 Kultur og innbyggerdialog	2 000	-4 765	-2 765
5 By- og stedsutvikling	-7 550	-14 630	-22 180
6 Næring og Nav	1 200	-1 000	200
Sum	-19 850	-36 533	-56 383

- Helse og mestring melder balanse totalt sett. Det er imidlertid flere usikkerhetsmomenter ved prognosen. Disse er knyttet til utviklingen innen særlig tilpasning på habiliteringsfeltet og Omsorgssentrene.
- Merforbruket på Oppvekst skyldes grunnskoledriften med -10 mill. kr og barne- og familietjenesten med om lag -7 mill. kr. Noe overskudd på sentrale ansvar i staben.

Kristiansand
kommune

Økonomisk handlingsrom

Kommuneøkonomi er bedret i 2025 – er kommuneøkonomien friskmeldt?

Webinar: Status etter 2025 – er kommuneøkonomien friskmeldt?

Etter et krevende 2024 med presset økonomi og omfattende omstilling, viser foreløpige regnskapstall for 2025 tegn til bedring i kommunesektoren. Men er utviklingen robust – eller bare et midlertidig pusterom?

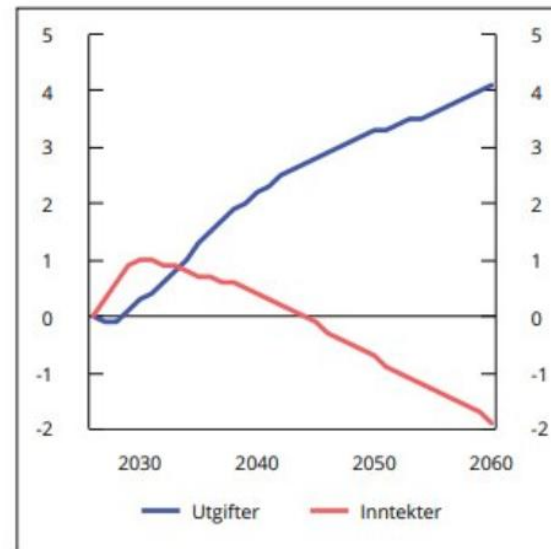
Det økonomiske utfordringsbildet – hvorfor omstilling?

- Perspektivmeldingen – lavere overføringer fra staten og økte demografikostnader.
- For Kristiansand betyr det:
 - Økt antall heldøgns omsorgsplasser i perioden, utvidelse av sykehjem i 2031 og nytt sykehjem i 2033.
 - Helsehuset full drift 2030.
 - Nye skoler på Hånes og Lauvåsen. Rehabilitering av Slettheia og Tordenskjoldsgate skoler.
 - Agder Arena – økte driftsutgifter. Ambisjonsnivået uavklart.
 - Økt drift innenfor prioriterte områder.
- Ressurser må frigjøres og omdisponeres til Helse og mestring. Betydelig økte kostnader fra 2031.

Rammebetingelsene

- Vekst i frie inntekter - dekker veksten endret demografi og pensjon?
- Demografi
- Pensjon
- Pris- og lønnsvekst
- Rentenivå
- Finansavkastning
- Antall flyktninger

Regjeringen varsler vendepunkt for Norge

Utviklingen i offentlige utgifter og inntekter frem mot 2060. Andeler av BNP for Fastlands-Norge. Prosent. Positive tall betyr økte utgifter eller inntekter sammenliknet med 2026. Kilde: Finansdepartementet.

Statsbudsjettet 2026

Varsler vendepunkt for Norge

Om noen år står Norge overfor et vendepunkt med høyere vekst i utgiftene enn inntektene, ifølge regjeringen. – Blir tøffere tak, sier ungdomspolitikker.

Finansminister Jens Stoltenberg i forbindelse med forhandlinger i Stortinget. Foto: Lise Åserud / NTB

Av Kjetil Mollnes Hovland

Oppdatert i går 14:42

Kortversjonen

- Norge står overfor et økonomisk vendepunkt tidlig på 2030-tallet, etter hvert som veksten i utgifter begynner å overgå veksten i inntekter, ifølge regjeringen.
- Statens handlingsrom reduseres særlig grunnet økende andel eldre og voksende utgifter til helse og omsorg, ifølge nasjonalbudsjettet.

Kilde: E24

Revidert nasjonalbudsjett 2026

Revidert nasjonalbudsjett

Bevarer Norges gode
utgangspunkt i møte med en urolig
verden

Pressemelding | Dato: 12.05.2026

[Read in English](#) | [Loga såmegilli](#)

I revidert nasjonalbudsjett for 2026 trykker regjeringen landet,
fellesskapet og folks økonomi.

Fremleggelse av revidert nasjonalbudsjett
2026

Anslaget for **skatteinntekter inkl. eiendomsskatt** er dermed 1,7 mrd. kroner høyere i RNB enn i vedtatt statsbudsjett for 2026.

Anslaget for deflator er økt fra 3,5 til 4,1 %.

Samlet sett innebærer disse forholdene en svekkelse av kommunesektorens inntektsrammer på om lag 0,1 mrd. kroner.

Beregninger fra TBU viser at merutgifter til demografi er anslått til å bli 0,6 mrd. kroner lavere i 2026 enn lagt til grunn i saldert budsjett for 2026

Summen av disse endringene styrker kommunesektorens handlingsrom med 0,5 mrd. kroner, sammenlignet med det som ble lagt til grunn da saldert budsjett ble vedtatt i desember i fjor.

Ingen endringer i stortingsbehandlingen.

Kommuneopplegget 2027

- Forslag vekst i frie inntekter 2027:
3,5 – 4 mrd. kr
- Merutgifter til demografisk utvikling:
3 mrd. kr
- Gir handlingsrom i 2027:
0,5 – 1,0 mrd. kr
- Handlingsrommet fordeles med:
 - 80 prosent til kommunene
 - 20 prosent til fylkeskommunene

ØKONOMI

Kommunalministeren: Mellom 3,5-4 milliarder kroner mer til kommunene neste år

Kommunal- og distriktsminister Bjørnar Skjæran (Ap) varsler vekst i frie inntekter til kommunene på mellom 3,5-4 milliarder kroner neste år.

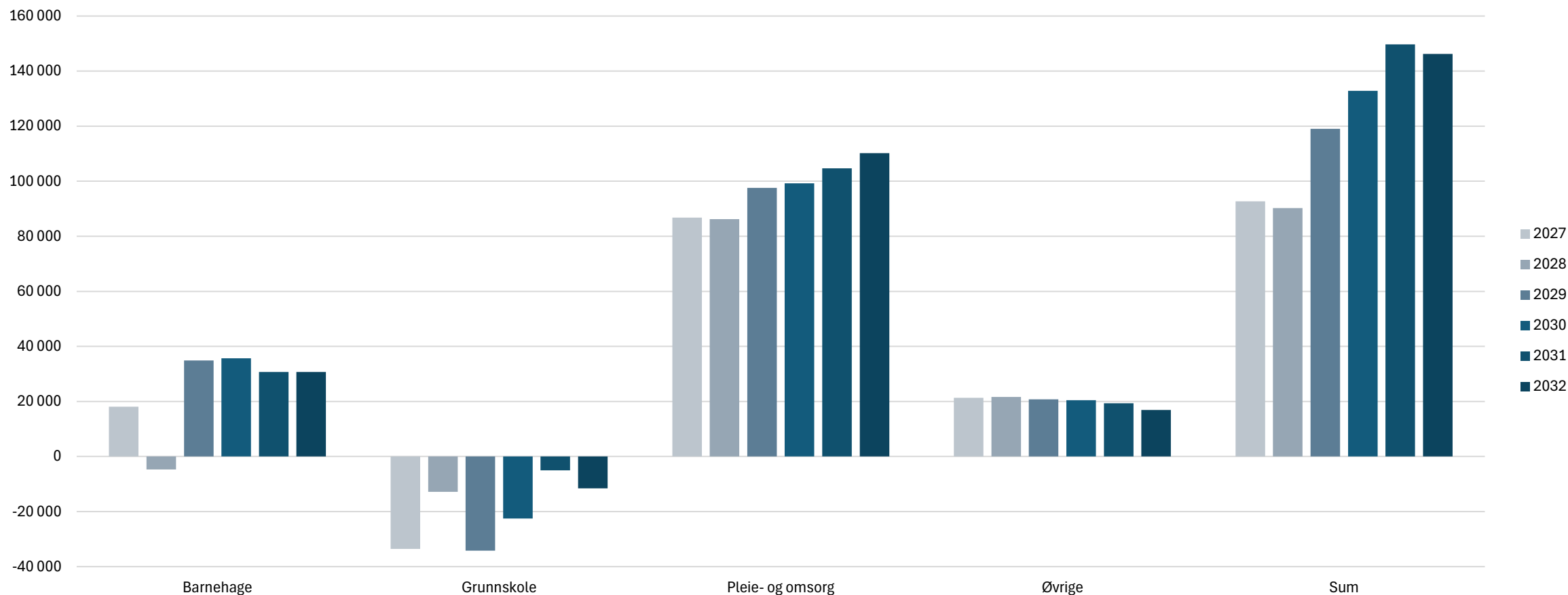

Kommunal- og distriktsminister Bjørnar Skjæran (Ap) mener at den foreslåtte veksten i frie inntekter neste år vil sikre fortsatt gode tjenester i kommunene.
Foto: Elin Svendsen

For Kristiansand utgjør dette en realvekst på 55,5 mill. kr (0,7 %).

Demografikostnader

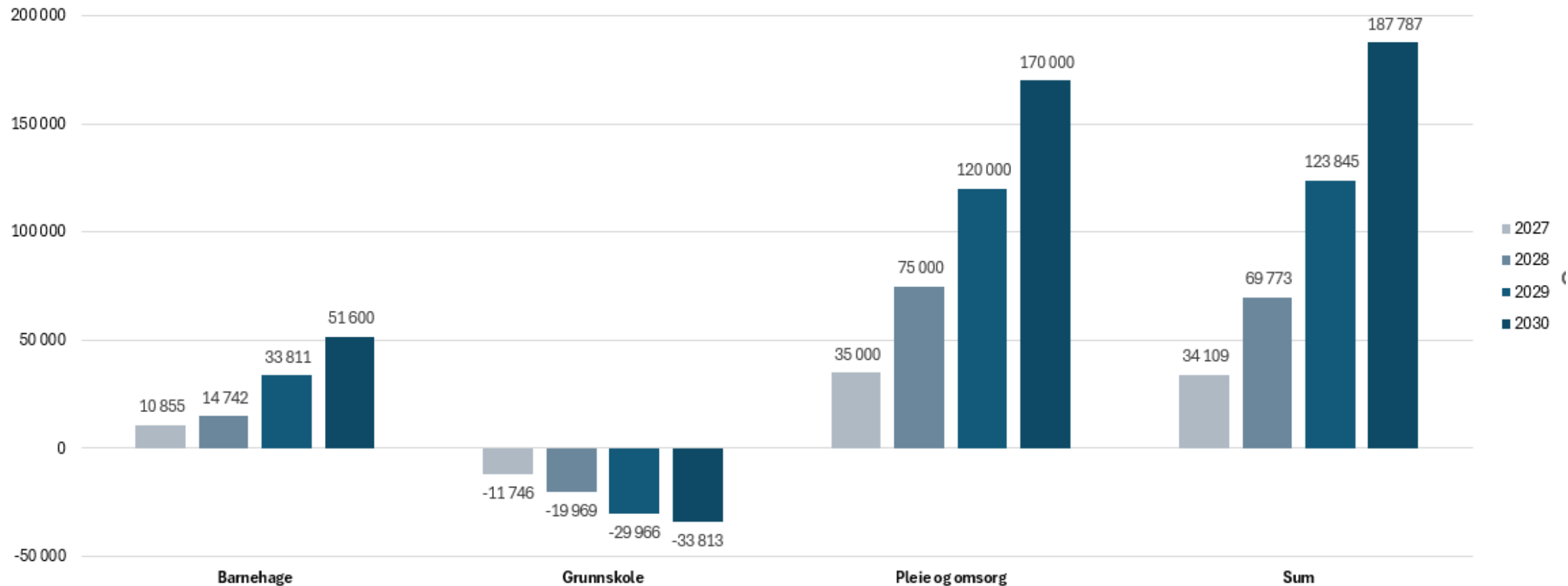
Merutgifter som følge av befolkningsendringer. 1000 kr. 2027-2032

Ifølge disse beregningene vil Kristiansand de neste 4 årene i gjennomsnitt måtte øke brutto driftsutgifter med vel 109 mill. kroner årlig for å kunne videreføre tjenestetilbudet på nivå med landsgjennomsnittets standard og dekningsgrader for 2026.

Vridning av ressurser fra Oppvekst til Helse og mestring

– endring pga. demografi 2027-2030

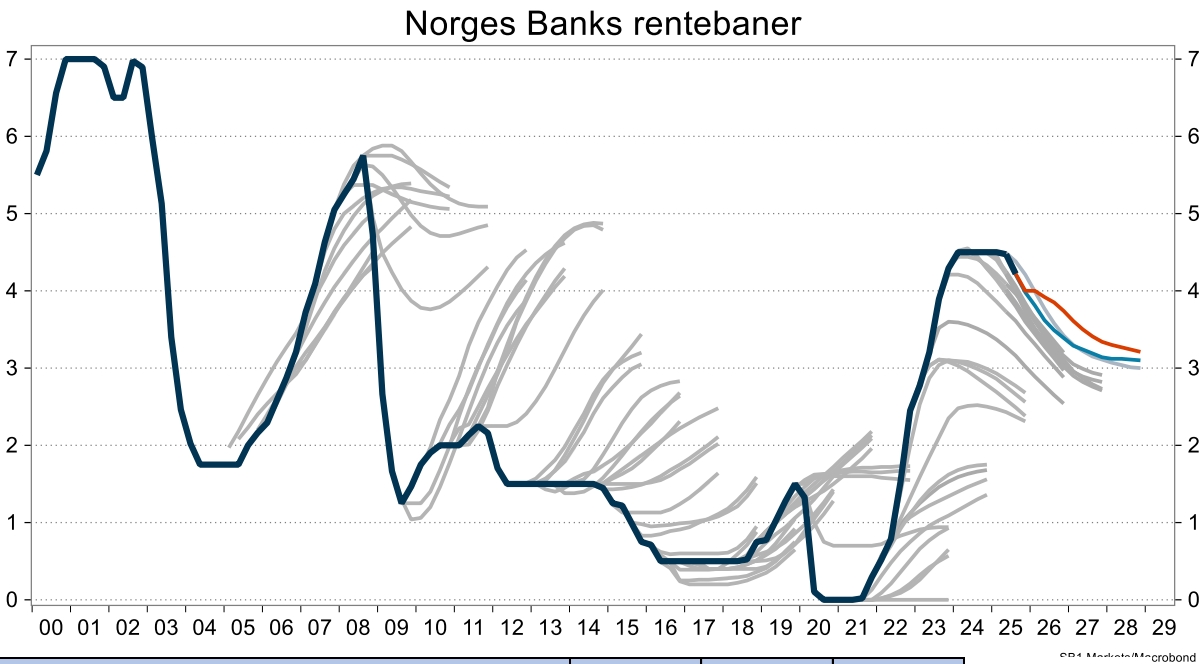
Pensjonspremie og bruk av premiefond

Kommunedirektøren foreslår i kommende økonomiplan å bruke mer av premiefondet i KLP og KKP sammenlignet med ØP 2026-2029

- KLP: All premie over 13 % skal dekkes ved bruk av premiefond (tidligere 15%)
- KKP: All premie over 13,5 % i 2027, 14% i 2028 og 2029 og 15% i 2030 skal dekkes ved bruk av premiefond
- SPK: Har vi ikke premiefond

Dette vil isolert sett forbedre likviditeten og det korrigerende resultatet til kommunen

Rentenivået sammenlignet med vedtatt økonomiplan

3 mnd NIBOR (Likviditet)	2027	2028	2029
Vedtatt ØP (7. okt 2025)	3,79 %	3,75 %	3,77 %
Kommunediretørens forslag (26. aug 2026)	4,65 %	4,36 %	4,13 %
Forskjell	0,86 %	0,61 %	0,36 %
Rente gjeldsporteføljen	2027	2028	2029
Vedtatt ØP (7. okt 2025)	3,92 %	4,00 %	4,10 %
Kommunediretørens forslag (26. aug 2026)	4,40 %	4,44 %	4,40 %
Forskjell	0,48 %	0,45 %	0,31 %
Selvkostrente	2027	2028	2029
Vedtatt ØP (7. okt 2025)	4,30 %	4,36 %	4,43 %
Kommunediretørens forslag (26. aug 2026)	5,35 %	5,06 %	4,83 %
Forskjell	1,05 %	0,70 %	0,40 %

Dette skjer denne uken

Klart for rentethriller: – Kan komme to hevinger

Denne uken kan boliglånet ditt bli dyrere. Handelsbankens sjeføkonom har et klart råd.

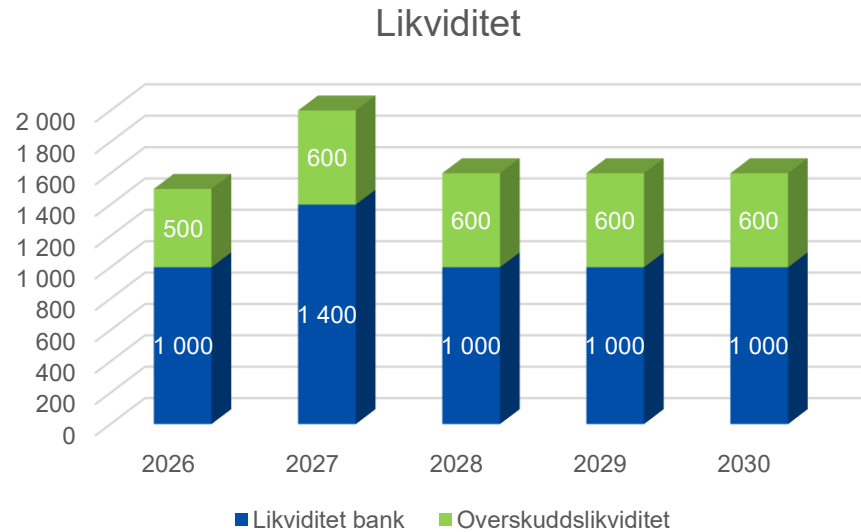
Sentralbanksjef Ida Wolden Bache under forrige rentemøte i august. Foto: Heiko Junge / NTB

Med utgangspunkt i vedtatt ØP 2026-2029 gir dette følgende endringer i perioden 2027-2029

(I 1000 kr 2027 priser)			
Likviditet 1,5 mrd i ØP 2026-2029	2027	2028	2029
Vedtatt ØP (7. okt 2025)	- 65 534	- 63 451	- 62 142
Med rente 26. aug 2026	- 78 461	- 72 403	- 67 256
Forskjell	- 12 927	- 8 952	- 5 114
Gjeldsporteføljen ca 12,7 mrd inkl selvkost i snitt	2027	2028	2029
Vedtatt ØP (7. okt 2025)	419 565	439 724	457 694
Med rente 26. aug 2026	476 459	494 226	495 665
Forskjell	56 894	54 502	37 971
Kapitalinntekter selvkost gjeld ca 4,1 mrd i snitt	2027	2028	2029
Vedtatt ØP (7. okt 2025)	- 251 108	- 277 297	- 303 990
Med rente 26. aug 2026	- 289 754	- 305 293	- 321 128
Forskjell	- 38 646	- 27 996	- 17 138
Sum økte renter	5 321	17 554	15 719

Totalt 38,6 mill. kr i 3 års perioden 2027-2029

Likviditet til kommunen er god

Likviditeten er økt med ca. 500 mill. kr i forhold til vedtatt ØP 2026-2029. Skyldes resultatet i 2025 (477 mill. kr) og avsetning til fond for inndekning av premieavviket for ikke å tappe likviditeten

Kommunen har budsjettert i 2027 med en årlig likviditet på 2 mrd. kr, som gir en årlig renteinntekt på ca. 104,4 mill. kr som tilfaller driften.

Det er plassert ut overskuddslikviditet (600 mill. kr) utenfor hovedbank i to ulike fond (80 % plassert i likviditetsfond og 20 % i obligasjonsfond).

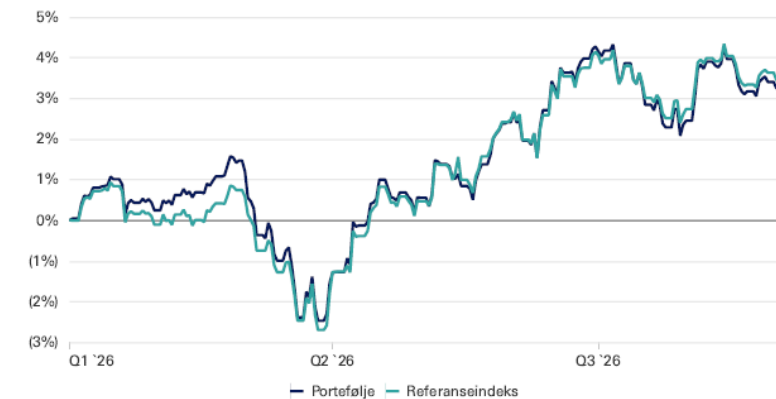
Det er i 2028 planlagt å gi KNAS et ansvarlig lån på ca. 360 mill. kr i forbindelse med selskapets kjøp av Lagmannsholmen fra Kristiansand Havn KF. Lånet vil bli finansiert av energiverksfondets investeringsfond med belastning av kommunens likviditetsbeholdning. Fremtidige avdrag på lånet vil bli tilbakeført til fondet.

Finans – energiverksfondet

- Avkastning hittil i år per 2. tertial 2026 er 3,2 %, som tilsvarer 40,9 mill. kr.
- Hittil denne måneden (per 16.9) er avkastningen negativ med -1,2 %. Det gir en hittil i år avkastning på 2,0 %, tilsvarende 25,1 mill. kr.
- Budsjettert årsavkastning i 2026 er 5,9 %, som tilsvarer 72,3 mill. kr.
- Markedsverdien ved utgangen av 2. tertial 2026 er 1 303,4 mill. kr.

AVKASTNING

		MTD		YTD	
		PORTEFØLJE	INDEKS	PORTEFØLJE	INDEKS
Kristiansand kommune		0.8%	0.7%	3.2%	3.4%
	VEKT	MTD		YTD	
		PORTEFØLJE	INDEKS	PORTEFØLJE	INDEKS
Globale obligasjoner	39%	0.3%	0.2%	(0.3%)	0.4%
Globale aksjer	32%	1.2%	1.6%	6.8%	7.9%
Norske/nordiske obligasjoner	15%	0.6%	0.6%	1.4%	1.5%
Eiendom	9%	0.0%	0.0%	2.0%	1.9%
Globale aksjer EM	4%	5.1%	1.9%	23.5%	15.0%
Pengemarked	0%	0.1%	0.4%	0.6%	2.7%

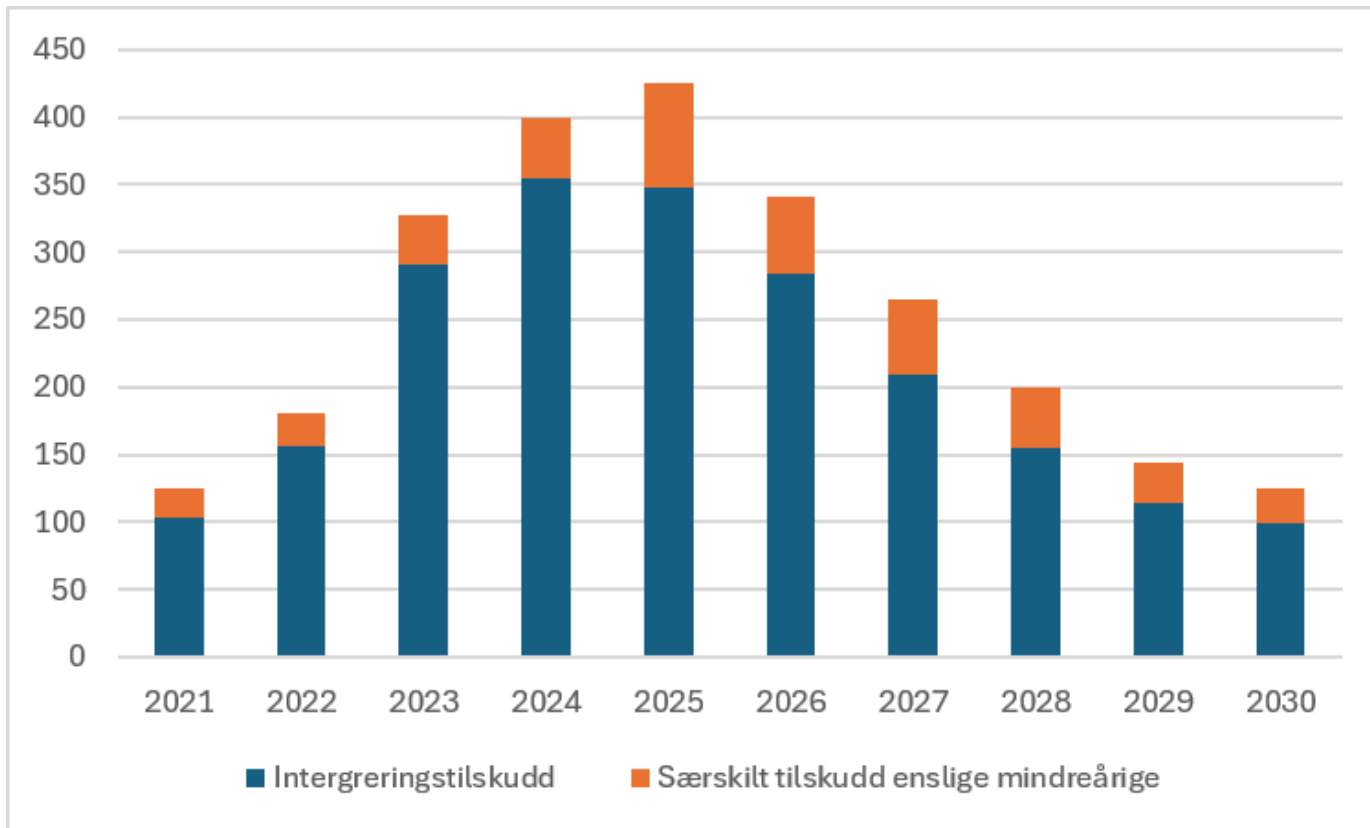

Økonomiplan 2027-2030: Avkastning er økt fra 5,9 % til 6,3 % i neste økonomiplanperiode.

Økningen utgjør ca. 5 mill. kr hvert år i perioden. Årlig gjennomsnittlig avkastning er økt til ca. 81 mill. kr.

Bakgrunnen for å øke avkastningsforventningen er økte markedsrenter.

Utviklingen i integreringstilskudd 2021-2030

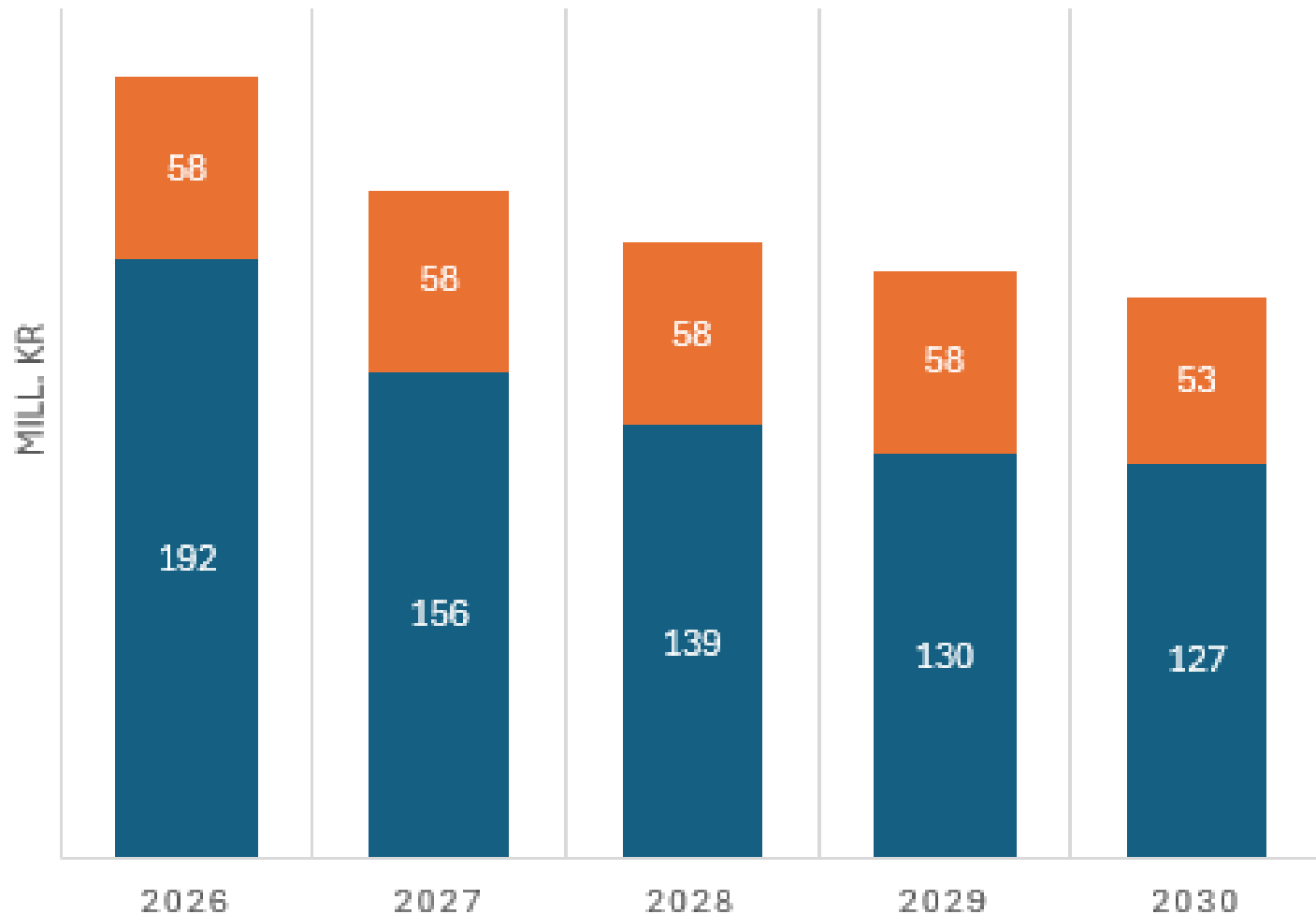

Lavere bosetting gjør at tjenestene må tilpasses et varig lavere aktivitetsnivå. 2030 = tilbake til 2021 nivå

Tilskuddsinntekter faller raskere enn behovet for kommunale tjenester.

Tjenesteområdene er ikke fullt ut finansiert for særskilte behov i hele økonomiplanperioden.

Forventet fondsbeholdning ved utgangen av året

Fondsmidler gir tid til omstilling, men er midlertidig løsning og reduserer fremtidig handlingsrom.

Utvikling følges opp i tertialrapporter og ved fremtidige rulleringer.

Samlet bruk av fond i 2027-2030 utgjør 70,3 mill. kr.

Kristiansand
kommune

Det økonomiske opplegget

Økonomiske måltall og handlingsregler for økonomistyringen

Måltall

1. Korrigert netto driftsresultat/sum driftsinntekter på 1 prosent (om lag 120 mill. kr)
2. Sentralt disposisjonsfond på 4 prosent av brutto driftsinntekter (om lag 480 mill. kr)

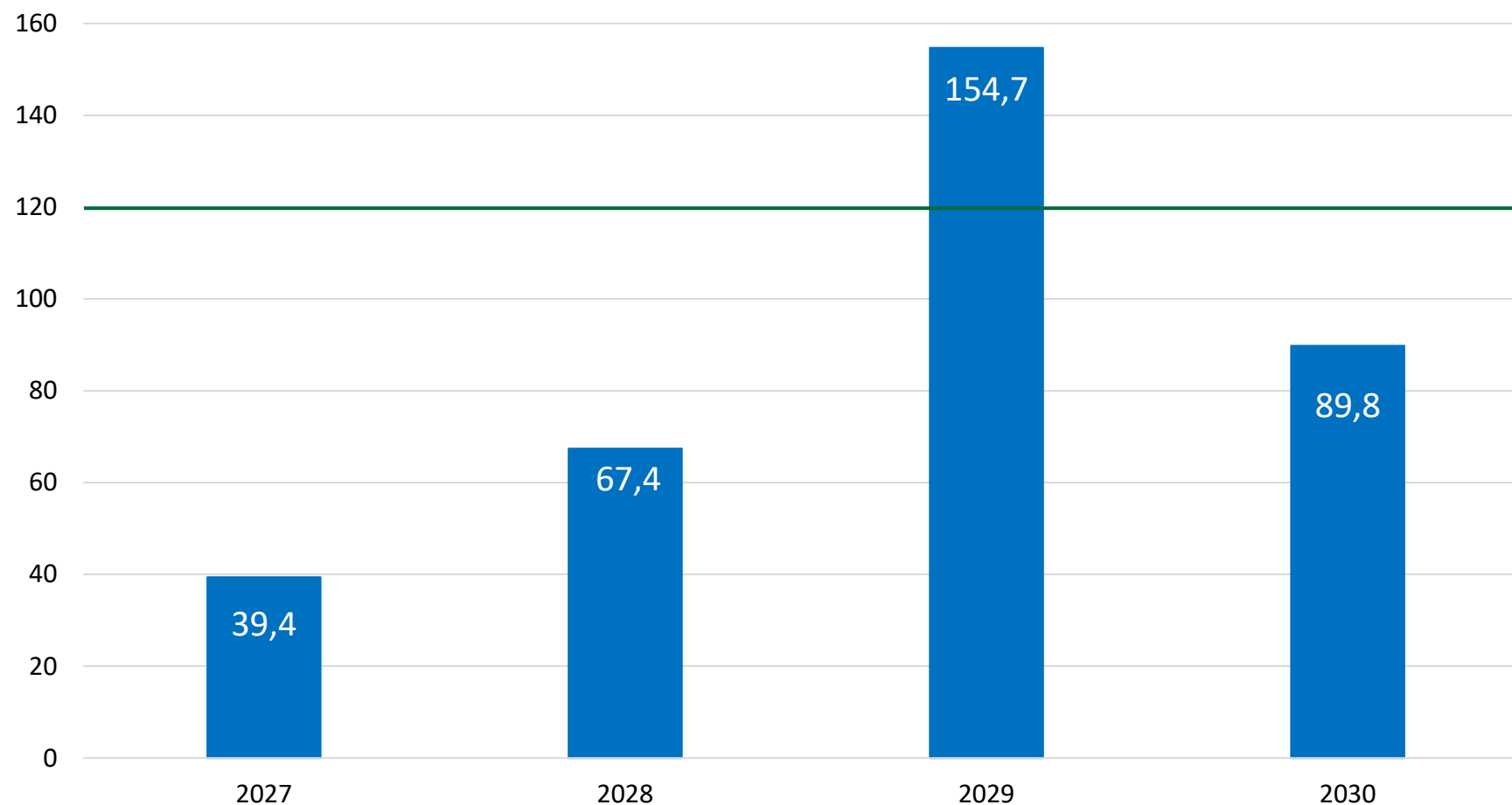
Handlingsregler

1. Korrigert netto lånegjeld skal være maksimalt 8,8 mrd. kr nominelt.
2. Netto premieavvik skal hvert år avsettes til fond for dekning av premieavvik.
3. Energiverksfondet skal prisjusteres hvert år.
4. Utbytteinntekter skal kun benyttes til å finansiere varige driftsutgifter dersom utbyttet er stabilt over tid.
5. Skattesats for 2024 skal betraktes som et maksimalt nivå for eiendomsskatt. Volumveksten som følge av nye boliger i kommunen skal uavkortet benyttes til å redusere eiendomsskatten.
6. Salgsinntekter fra salg av utleieboliger avsettes i sin helhet til rehabilitering av boliger eller kjøp av boliger for utleie til vanskeligstilte på boligmarkedet
7. Midler uten bindinger fra staten som tilfaller kommunen i løpet av et år skal tilføres disposisjonsfondet eller brukes til nedbetaling av gjeld.

Korrigert netto driftsresultat 2027-2030

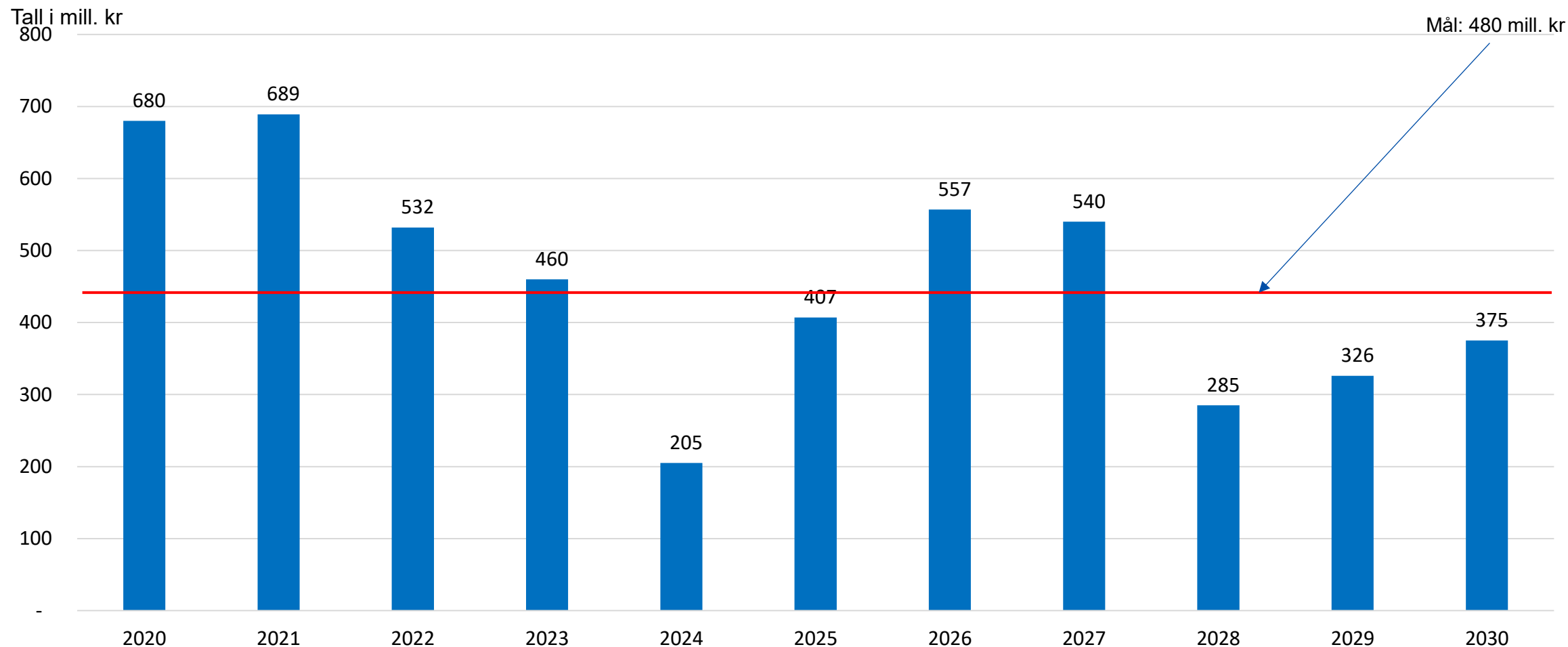
Mål: 1 % av sum driftsinntekter, dvs. om lag 120 mill. kr

Tall i mill. kr

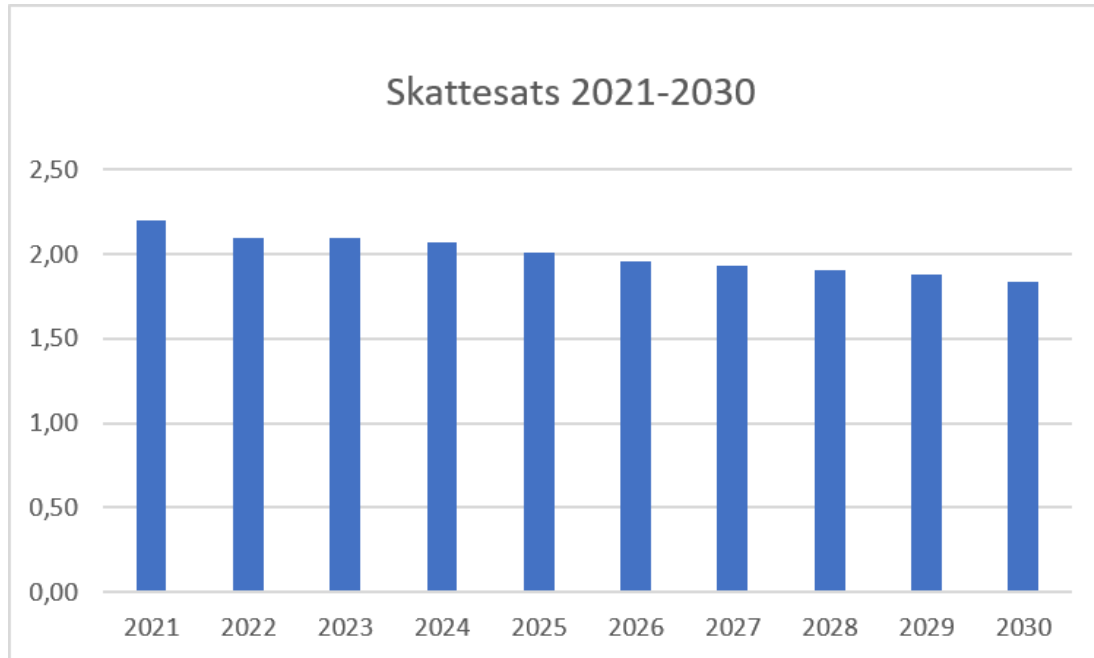

Sentralt disposisjonsfond 2020-2030 (pr. 31.12)

Mål: Sentralt disposisjonsfond på 4 % av sum driftsinntekter, dvs. om lag 480 mill. kr

Eiendomsskatt

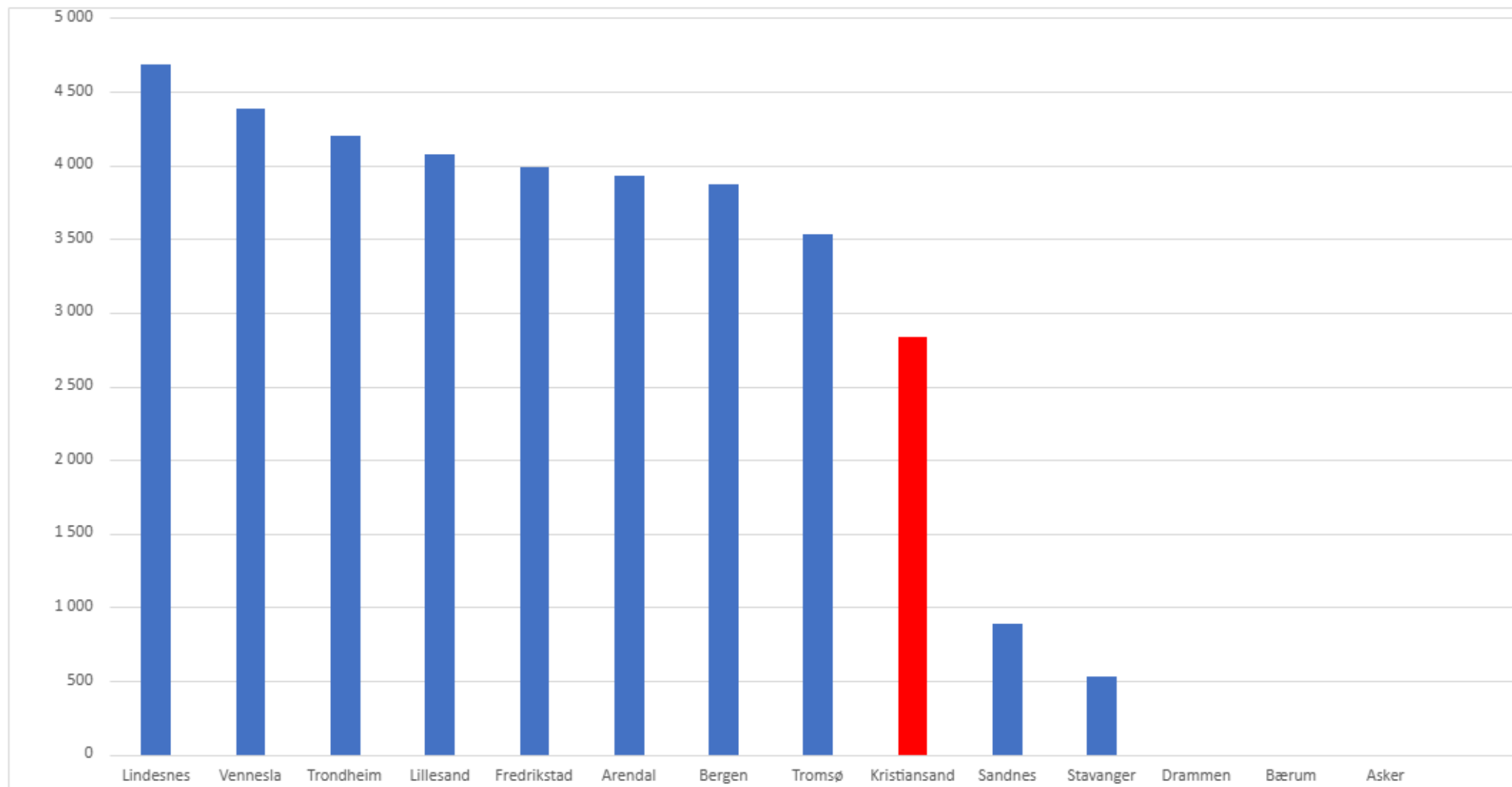

I mill. kr	2027	2028	2028	2030
Eiendomsskatt (faste kroner)	329,0	321,0	312,4	304,5

Handlingsregel:

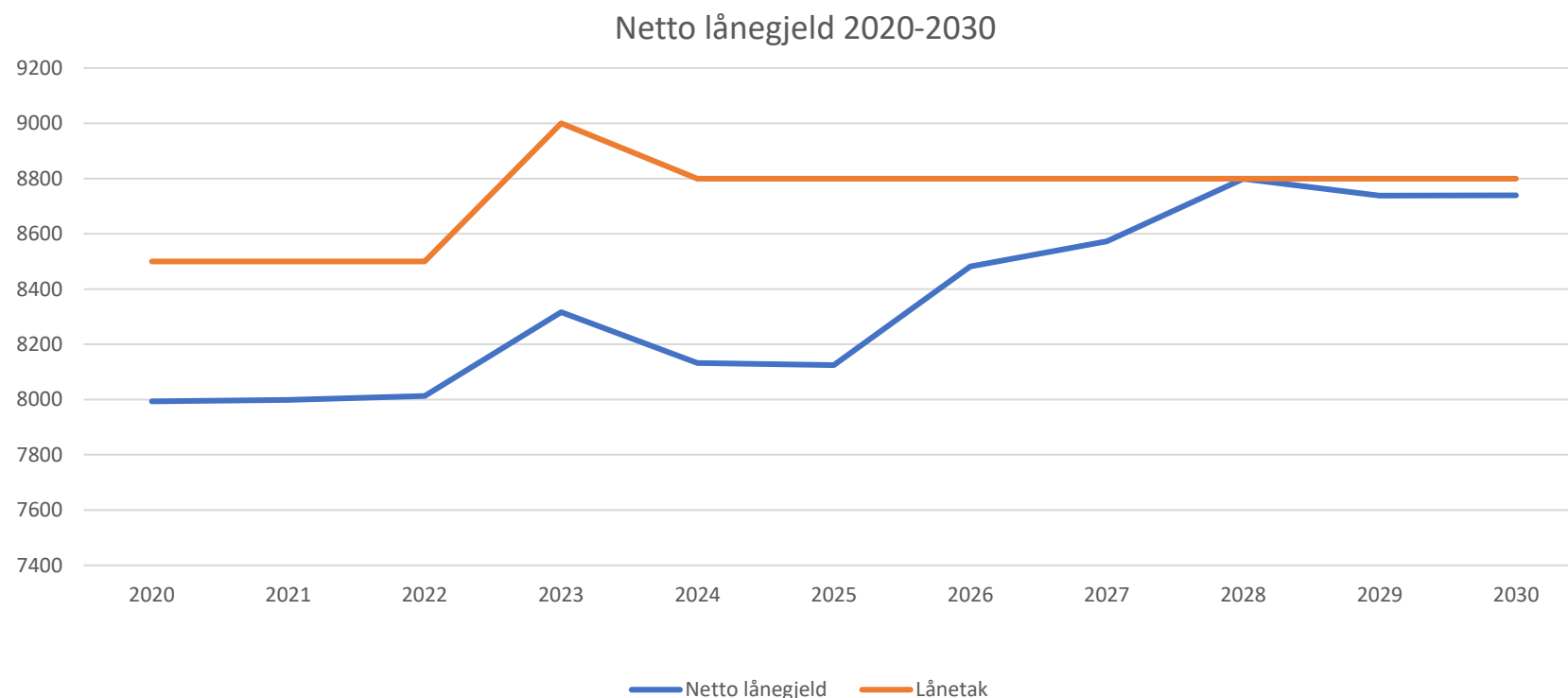
- *Skattesats for 2024 skal betraktes som et maksimalt nivå for eiendomsskatt. Volumveksten som følge av nye boliger i kommunen skal uavkortet benyttes til å redusere eiendomsskatten.*
- Handlingsregelen er fulgt opp og skattesatsen er redusert fra 1,96 promille i 2026 til 1,84 promille i 2030.
- Siden eiendomsskattegrunnlaget ikke prisjusteres reduseres eiendomsskatten i faste kroner med 24,8 mill. kr fra 2026 til 2029.
- For en gjennomsnittsbolig (takst 3,368 mill. kr) fra 4 622 kr i 2026 til 4 550 i 2027 og 4 338 kr i 2030 dvs. reduksjon på 284 kr i perioden.

Eiendomsskatt per innbygger 2025

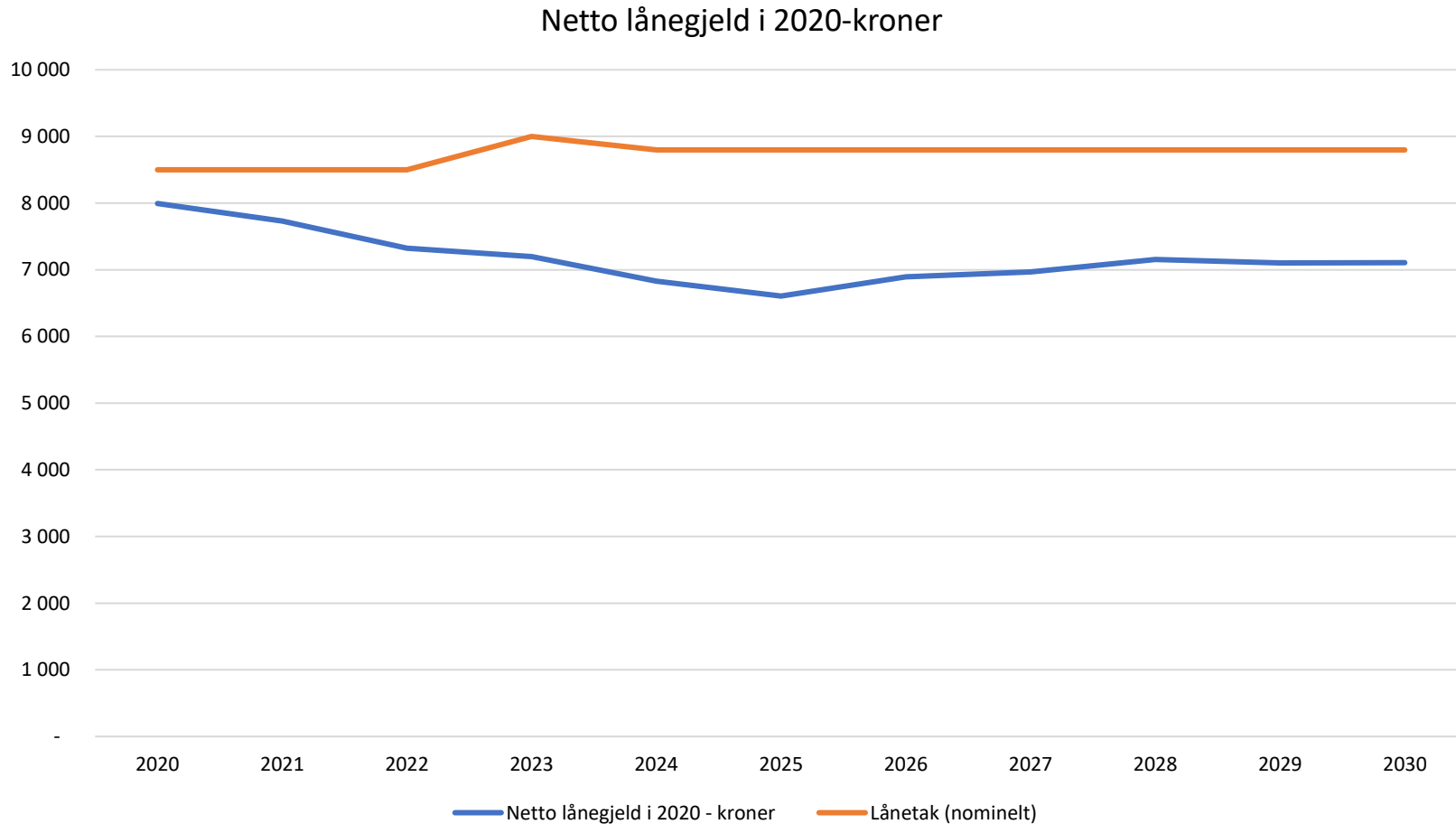
Netto lånegjeld 2020-2030

Handlingsregel: Tak på netto lånegjeld på 8,8 mrd. kr fra 2024. Prisjusteres ikke.

- I 2027 ligger netto lånegjeld 319 mill. kr under lånetaket
- I 2030 ligger netto lånegjeld bare 61 mill. kr under lånetaket
- 508 mill. kr overføres fra drift til investering for å komme under lånetaket

Netto lånegjeld 2020-2030

- Netto lånegjeld redusert med 889 mill. kr fra 2020 til 2030 i faste kroner (justert for KPI).
- Det er ikke justert for økt innbyggertall.
- Gjeld i prosent av samlede inntekter er redusert.

Vurdering av gjeldstaket ved rulleringen av økonomiplanen

- Utbygging av heldøgns omsorgsplasser vil kreve investeringer på om lag 3,0 mrd. kr innen 2033. Lånebehovet er på 1,9 mrd. kr.
- Driftsutgiftene til 133 omsorgsplasser vil øke med om lag 135 mill. kr fra 2026 til 2031 gitt full drift av 84 nye plasser ved Strømme. Gradvis åpning av plassene må vurderes i lys av behov.
- Nytt sykehjem fra 2033 er planlagt med 144 plasser og vil kreve om lag 146 mill. kr ved full drift.
- Behov for videre oppgradering av skolebygg og økt kapasitet i Indre Randesund vil kreve betydelige investeringer.
- Bør ta høyde for usikkerhet knyttet til prisutvikling herunder markedssituasjonen og forutsetninger om salg av eiendom.

Tordenskjoldsgate skole

Investeringsbudsjett 2027-2030 (eksklusiv inntekter)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

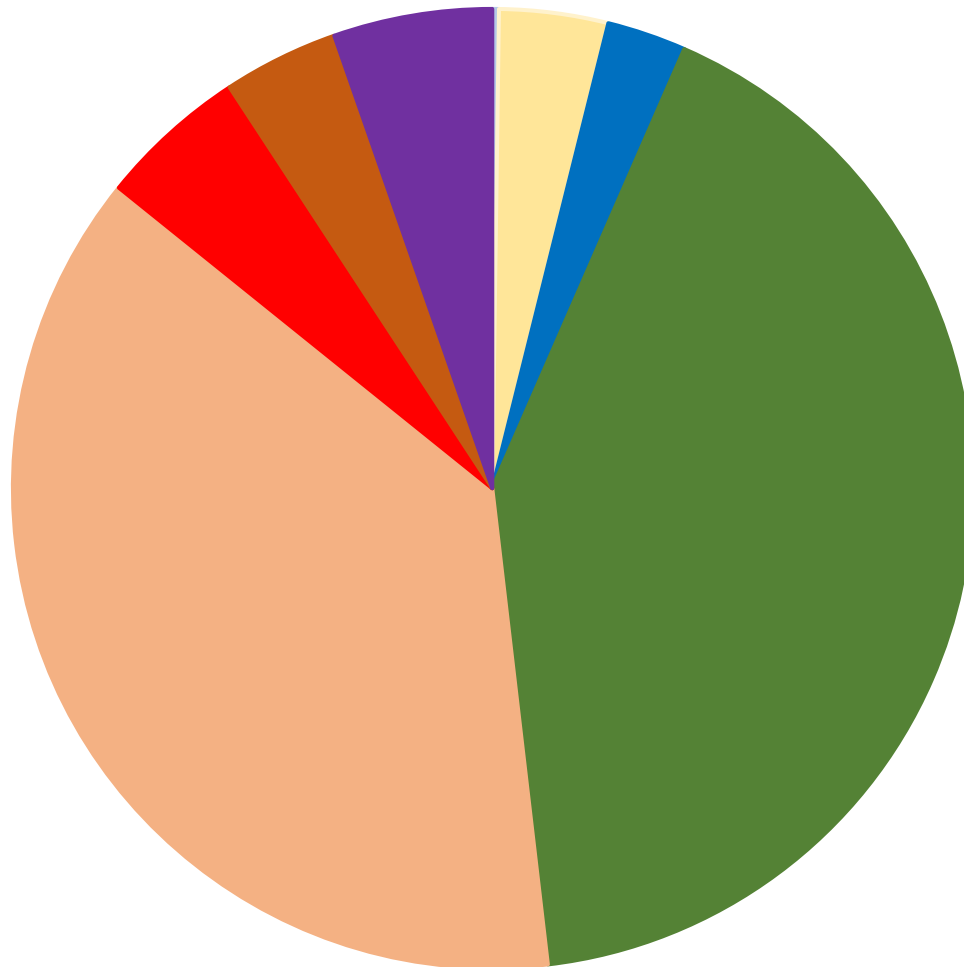
	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Organisasjon og teknologi	12 100	3 000	3 000	6 000	24 100
Oppvekst	346 286	565 392	534 550	40 850	1 487 078
Helse og mestring	402 184	245 861	315 550	474 050	1 437 645
Kultur og innbyggerdialog	41 760	79 620	88 750	19 850	229 980
By- og stedsutvikling	809 300	822 096	657 693	717 426	3 006 515
Investeringer i varige driftsmidler	1 611 630	1 715 969	1 599 543	1 258 176	6 185 318

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Kirken Den Norske (eksl.mva)	7 000	7 000	7 000	7 000	28 000
Egenkapitaltilskudd	991	1 016	1 041	1 067	4 115
Kristiansand kapell - tak	2 500	0	0	0	2 500
Voie kirkegård - utvidelse	429	0	0	0	429
Justeringsavtaler	15 332	14 884	12 329	11 612	54 157
Tilskudd til andres investeringer	26 252	22 900	20 370	19 679	89 201

Netto driftsbudsjett 2027 totalt 9,4 mrd. kr

- Kommunedirektør og kommuneadvokat (0,2 %)
- Organisasjon og teknologi (3,7 %)
- Økonomi og virksomhetsstyring (2,7 %)
- Oppvekst (41,6 %)
- Helse og mestring (37,6 %)
- Kultur og innbyggerdialog (5,0 %)
- By- og stedsutvikling (3,9 %)
- Næring og Nav (5,3 %)

Netto driftsbudsjett områdene i 2027-2030

Beløp i 1000

	øk.plan 2027	øk.plan 2028	øk.plan 2029	øk.plan 2030
Kommunedirektør	21 061	20 561	20 561	20 561
Organisasjon og teknologi	346 182	334 157	336 342	329 881
Økonomi og virksomhetsstyring	251 624	256 600	261 538	268 238
Oppvekst	3 924 893	3 903 820	3 898 597	3 913 702
Helse og mestring	3 551 613	3 567 058	3 582 621	3 620 421
Kultur og innbyggerdialog	470 308	460 579	450 885	465 085
By- og stedsutvikling	366 479	352 262	329 244	315 929
Næring og Nav	504 507	463 578	462 348	462 348
Utenomsektorielt	-85 459	-74 553	-86 953	-84 320
Sum bevilgninger drift, netto	9 351 208	9 284 063	9 255 184	9 311 845

Totale innsparingstiltak 2027-2030

Tall i 1000 kr	2027	2028	2029	2030
Kommunedirektør og kommuneadvokatkontor	0	0	0	0
Organisasjon og teknologi	-700	-700	-2 700	-2 700
Økonomi og virksomhetsstyring	-800	-800	-800	-800
Oppvekst	0	0	0	0
Helse og mestring*	0	0	0	0
Kultur og innbyggerdialog	-800	-800	-2 400	-3 200
By- og stedsutvikling	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Næring og Nav	-200	-200	-200	-200
Sum	-3 500	-3 500	-7 100	-7 900

Hovedprioriteringene

- Handlingsregler fulgt opp.
- Høyt investeringsnivå innen helse og mestring og oppvekst, men også innenfor kultur
- Økt egenkapitalfinansiering
- Omfordeling av ressurser til helse og mestring.
- Politiske satsinger innarbeidet.

Randesund omsorgssenter. Foto: Tress design

Oppvekst

- Høyt investeringsnivå – 1,4 mrd. kr i perioden.
 - Lauvåsen ungdomsskole inklusiv flerbrukshall (2027) – 107 mill. kr (421 mill. kr i perioden).
 - Ny skole Brattbakken (2029) – 729 mill. kr (718 mill. kr i perioden).
 - Tordenskjoldsgate skole (2028) – 302 mill. kr (262 mill. kr i perioden).
 - Slettheia skole (2029) – 244 mill. kr (241 mill. kr i perioden).
- Pensjon private barnehager, 5 mill. kr årlig fra 2027
- Kompensasjon lønnsglidning i skole (flere lektorer) 4,1 mill. kr i 2027, øker til 16,3 mill. kr fra 2030
- Barnevern MST-CAN (forebyggende tiltak i hjemmet for å unngå plasseringer utenfor hjemmet) med 1,8 mill. kr i etableringskostnader i 2027.
- Flere barn på kompetanseavdelingene med 4,5 mill. kr årlig
- Endringer i demografi

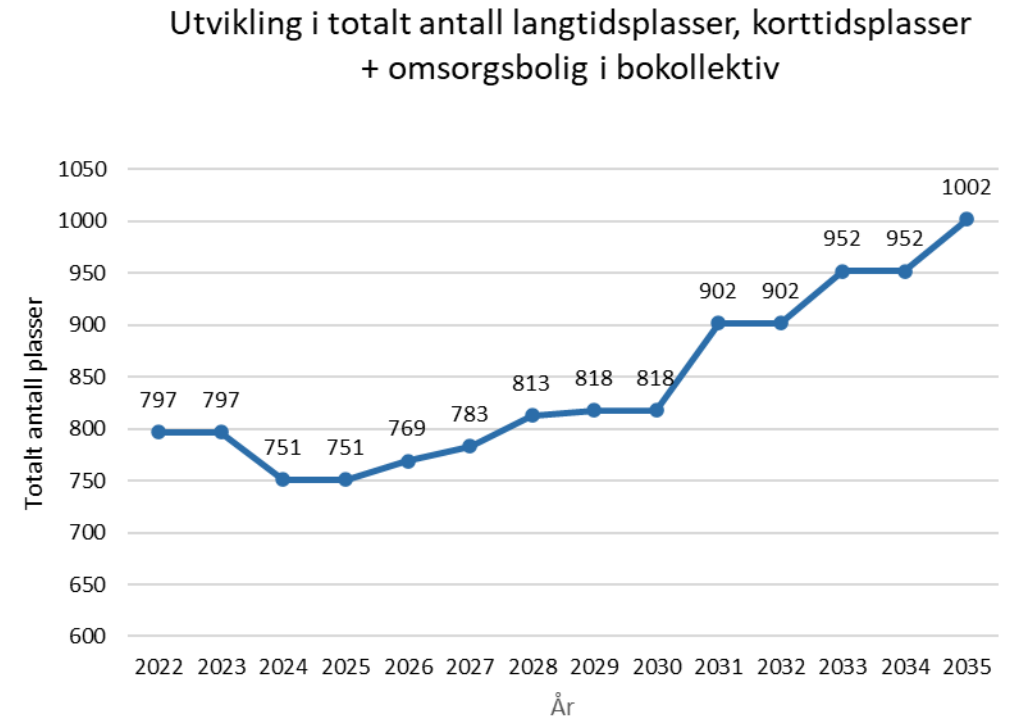
Helse og mestring

- Høyt investeringsnivå – 1,4 mrd. kr i perioden
 - Nye sykehjemsplasser Strømmehaven (2031) 990 mill. kr (628 mill. kr i perioden).
 - Nytt helsehus Eg (2029) – 619 mill. kr (434 mill. kr i perioden)
 - Nye sykehjemsplasser Randesund (2027) – 518 mill. kr (46 mill. kr i perioden)
 - Krisesenter (2029) - 84 mill. kr (82 mill. kr i perioden)
- Oppfølging av bystyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjonen av BPA: Styrking av tjenester som bidrar til sosial deltakelse og aktivitet – 23 mill. kr.
- Fritt brukervalg – 12 mill. kr. (full årseffekt 2028)
- Ny Elektronisk Pasientjournal (EPJ) – 22 mill. kr (full årseffekt 2028)

Utvikling av heldøgns omsorgsplasser

- **2026:** 18 resterende plasser Kleplandstunet åpnes.
- **2027:** 58 nye plasser på Randesund omsorgssenter ferdigstilt. 28 av disse plassene åpnes i 1.5 2027. 14 plasser på Strømme overføres til Randesund omsorgssenter. I tillegg 2 ekstra plasser ved Randesund som kompenserende tiltak under fasadeendringen ved Valhalla
- **2028:** Estimert tidspunkt for åpning av fase 2 på Randesund omsorgssenter, 30 plasser
- **2029:** Det etableres 5 spesialiserte korttidsplasser i Helsehuset på Eg
- **2031:** Opp til 84 nye plasser på Strømme er ferdigstilt. Gradvis åpning av disse plassene må vurderes i lys av behov.
- **2033:** Nytt omsorgssenter med opptil 144 plasser åpnes i flere faser, her estimert med 50+50+44 med to års mellomrom.

Som følge av tidligere vedtatt utsatt investering til nytt omsorgssenter på Strømme øker underdekningen av langtidsplasser i forhold til fremskrevet behov i perioden. Helse og mestring har som konsekvens av dette prioritert midler til flere kompenserende tiltak for hjemmeboende, for å sikre forsvarlige tjenester.

Kultur og innbyggerdialog

- Det er tatt høyde for å finansiere bygging av Agder arena i sammen med Agder fylkeskommune. Åpning i 2030.
- Rehabilitering av Biblioteket. Salg og tilbakeleie.
- Statsbudsjett 2025 - bevilgning til Vest-Agder-museet Totalkostnad på 420 mill. kr. Andel Kristiansand 35 mill. kr hvorav 11,2 mill. kr i 2026, 15,8 mill. kr i 2027 og 7,6 mill. kr i 2028
- Tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner øker til 7 mill. kr i 2027 og 7,41 mill. kr fra 2028.

Agder Arena - finansiering

Sport —

Agder Arena kan bli milliardprosjekt: – Finnes ikke tilsvarende i Nord-Europa

Kristiansand kommune vurderer å rive Gimlehallen for å bygge et Agder Arena som kan huse 5000 tilskuere på idrettsarrangement – og 12.000 på konserter.

Gimlehallen står for fall dersom de ambisiøse planene for Agder Arena blir en realitet. Det kan ikke minst bety en vesentlig oppgradering for sandvolleyballmiljøet, som i dag holder til i boblehallen nede til venstre på bildet. Foto: Jim Rune Bjørvand.

 Age Harald Drangsholt
Kommune

Oppdatert: onsdag 26. februar 2025 kl. 17:02

KRISTIANSAND: – Hvis vi får til dette, vil det virkelig sette Kristiansand på idrettskartet. Et lignende anlegg finnes meg bekjent ikke i hele Nord-Europa, og det er mulig du må helt til USA for å finne noe tilsvarende. Da tenker jeg ikke på størrelse, men på sambruken mellom idrett, kultur og utdanning, sier Christian Jørgensen, idrettsjef i Kristiansand kommune.

- Det er innarbeidet i sammen med fylket midler til forprosjekt. Kommunens andel er 0,5 mill. kr.
- Kommunedirektøren foreslår at det legges inn 15 mill. kr i leiekostnader i 2030
- Alternativene presenteres i egen sak i bystyret og fylkestinget i år.
- Foreløpig anslag på ulike alternativer fra 1,5-2,0 mrd. kr.

Kristiansand Folkebibliotek

- Oppgradering av biblioteket (2029).
- Totalramme 153 mill. kr (143 mill. kr i perioden).
- Lagt til grunn salg av eiendommen etter oppgraderingen og tilbakeleie med lang leietid.
- Lagt til grunn at kommunen står for eiendomsdriften.
- Har ingen innvirkning på bibliotek tjenesten.

Foto: Helge Dyrholm

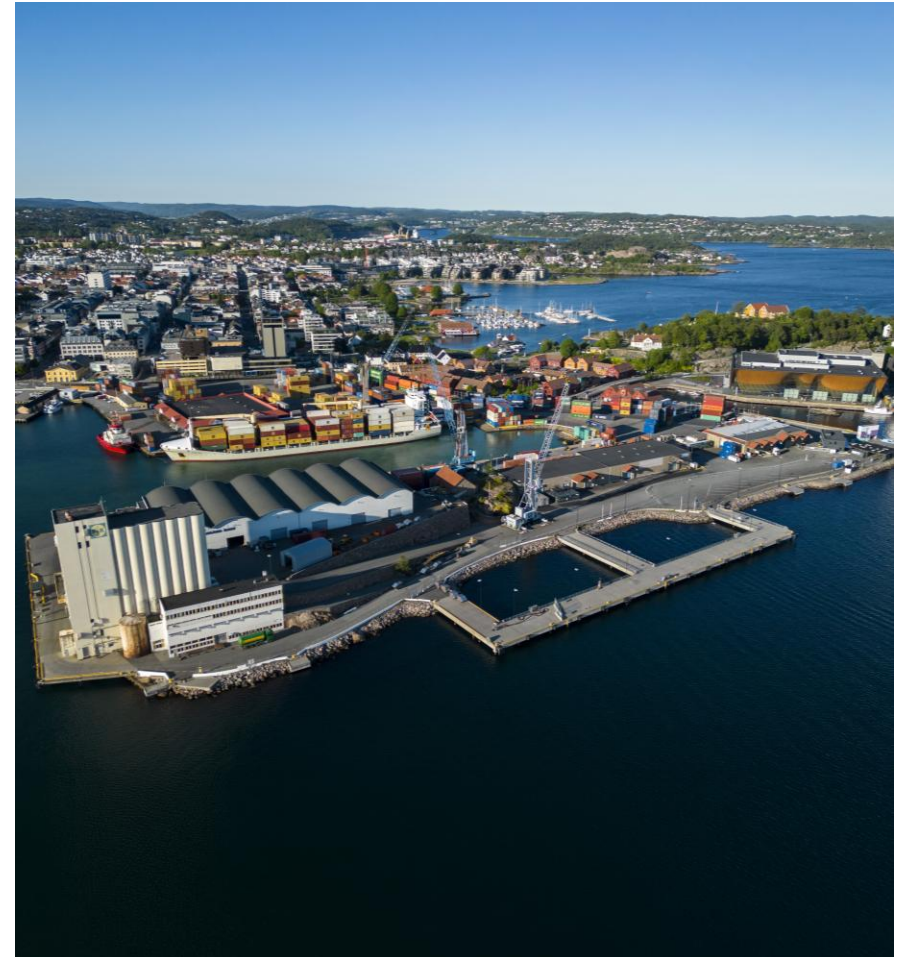
By- og stedsutvikling

- Utvikling av Lagmannsholmen
- Høyt investeringsnivå samlet sett
- Salg av boliger delfinansierer kjøp av boliger (handlingsregel nr. 6)
- Salg av eiendommer
- Høyt investeringsnivå innen vann og avløp i perioden (2 milliarder kr)
- Høyere kommunale avgifter pga. høyere rentenivå.

Lagmannsholmen

- Pågår forhandlinger med Kristiansand Havn KF og KNAS AS.
- Sak til bystyret 25. november 2026
- Foreløpig lagt til grunn:
 - Et ansvarlig lån til KNAS på 360 mill. kr.
 - Tilførsel av egenkapital på 40 mill. kr.
 - Avdragsutsettelse på eksisterende ansvarlig lån i 2028.
 - Redusert rente på ett av de ansvarlige lånene.

Investering og salg kommunale boliger

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan	
	Brutto prosjektutgift				Inntekt	
Investeringsprosjekter - kommunale boliger	2027	2028	2029	2030	2027-2030	2027-2030
Rehabilitering av kommunale boliger	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000	0
Kjøp og oppgradering kommunale boliger	8 147	17 655	14 700	12 805	53 307	0
6 bemannede boliger rusfeltet – småhusmodel	73 707	0	0	0	73 707	-16 122
Setesdalsveien 53, ny etter brann	19 000	0	0	0	19 000	-15 800
Oppgradering personalfasiliteter boliger	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	0
2 Nødbiliger som erstatning for Midtheilia	0	1 500	1 500	0	3 000	0
Ny bolig rus og psykisk helse (avsetning)	0	5 000	60 000	0	65 000	-16 000
	104 854	28 155	80 200	16 805	230 014	-47 922

Det er en satsning på nye tilpassede boliger i perioden. Totalt er det foreslått brutto investeringer på 230 mill. kr til kjøp, bygging av nye boliger og rehabilitering av eksisterende boliger.

I perioden er det planlagt med salgsinntekter fra salg av kommunale boliger med 89,5 mill. kr.

Finansiering	
Tilskudd Husbanken	-46 122
Finansiert med forsikringsoppgjør	-1 800
Salgsinntekter kommunale boliger	-89 500
Anslag momskompensasjon	-35 525
Økt låneopptak	-57 067
Sum	-230 014

Salg av eiendom

- I perioden 2024-2026 er det solgt for 438 mill. kr.
- Samlet akkumulert salgsbudsjett i økonomiperioden 2027-2030 er 503,8 mill. kr som inkluderer betydelig overheng fra tidligere økonomiplaner samt inntekter fra salg og tilbakeleie av biblioteket mot slutten av perioden.
- Det fortsatt over 225 mill. kr i uspesifiserte salgsinntekter i perioden.
- Viser til sak i kommunalutvalget 22. september 2026 med oversikt over kommunens eiendommer.

Kommunale avgifter 2027 for bolig på 120 m²

	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
Vann	3 043	3 509	466	15,31 %
Avløp	5 256	5 848	592	11,27 %
Renovasjon	5 231	5 296	65	1,24 %
Feiing	356	394	39	10,96 %
Sum kommunale avgifter	13 886	15 048	1 162	8,37 %

Næring og NAV

- Videreføring av natthjem fra 2028 (9,2 mill. kr)
- Tilskudd til Vitensenteret økning fra 2 mill. kr i 2026 til 3 mill. kr fra 2027
- Flere i arbeid garantien (1,16 mill. kr) lagt inn årlig fra 2028
- Integrering netto økt 12,6 mill. kr til økonomisk sosialhjelp og videreføring tiltak. Ikke styrking av tjenestenivå.

Stabsområdene

- Digitalisering – teknologiløft inkl. KI pott med 13,7 mill. kr i perioden
- Pott til bistand til områdene med omstilling på 1 mill. kr i 2027 og 500 000 kr årlig fra 2028
- Ny stilling til beredskap fra 2027
- Økt tilskudd til Kristiansandsregionen brann og redning sentral (KBR) (5,8 mill. kr i 2027, 8,7 mill. kr i 2028, 15,9 mill. kr i 2029 og 22,6 mill. kr fra 2030).

Kommunale aksjeselskap

Å Energi AS

Kristiansand kommune eier 6,0 prosent av aksjene i selskapet. Det er innarbeidet et utbytte på 102,9 mill. kr i 2027, 71,6 mill. kr i 2028, 74,6 mill. kr i 2029 og 77,6 mill. kr i 2030.

Avfall Sør AS

Kristiansand kommune eier 87,9 prosent av selskapet. Det er i økonomiplanperioden lagt til grunn et utbytte økende fra 7,4 mill. kr i 2027 til 12,1 mill. kr i 2030. Utbytteprosenten øker til 75 % i 2030.

KinoSør AS

Kristiansand kommune eier 51 % av aksjene. Det er lagt til grunn utbytte på 1,5 mill. kr hvert år i perioden.

Kristiansand Næringsselskap AS

Det er ikke lagt til grunn utbytte i økonomiplanperioden ettersom selskapet i en periode har behov for kapital til utviklingen av Lagmannsholmen.

Usikkerhetsmomenter og kritiske forhold

- Usikkerhet vedr. rentenivået.
- Økonomiske rammebetingelser fra staten
- Tilpasninger av tjenestetilbudet
- Økende press som følge av befolkningsøkning og endring i befolkningssammensetning
- Redusert bosetting av flyktninger – krevende å ta ned kostnadene like raskt som reduksjonen i tilskudd
- Lavt vedlikeholdsbudsjett og betydelig etterslep
- Vinterdrift
- Avkastningen på energiverksfondet
- Pensjonskostnader og premieavvik

Stålsetter seg for rentebingolotto på torsdag

Denne uken handler alt om rentemøtet i Norges Bank på torsdag. Sjelden har ekspertene vært mer i tvil.

Alles øyne på sentralbanksjef Ida Wolden Bache på torsdag. Foto: Gunnar Lier

Kenneth Lund
Journalist

Publisert 20. september 2025, kl. 19.41

Renter fortsetter å prege markedene, og spørsmålet i tiden er når sentralbankene setter opp rentene. Det gjelder i aller høyeste grad også Norges Bank, som avholder rentemøte og kunngjør sin rentebeslutning torsdag formiddag.

Kristiansand
kommune

Økonomiplan 2027-2030

Kommunedirektørens forslag

Foto: Tress Design

Introduksjon

Kommunedirektørens innledning →

Slik leser du økonomiplanen →

Økonomiske hovedlinjer →

Sentrale kapitler

Økonomiske hovedoversikter og sammendrag drift og investering →

Det kommunale styringssystemet →

Samfunnsutvikling →

Sterkere sammen - oppfølging av kommuneplanen →

Forutsetninger for å lykkes →

Klimabudsjett →

Utvid for flere sentrale kapitler ↕

Kommunens tjenesteområder

Kommunedirektør →

Organisasjon og teknologi →

Økonomi og virksomhetsstyring →

Oppvekst →

Helse og mestring →

Kultur og innbyggjerdialog →

By- og stedsutvikling →

Næring og Nav →

Utenomsektorielt →

Eksempel

Velg runde: Politiske spørsmål og svarArealer til kommunale boliger - samlokaliserte og midlertidig botilbud									
Spørsmål og svarVisAlleStatusAlleKolonneoppsett									
ID	Tema	Spørsmål	Spørsmålsstiller	Partinavn	Dato opprettet	Status	Svar	Frist for svar	Publisert
2026-39	stedsutvikling inkl. klimaspørsmål	Nødovertatting	Hildegunn M. T. Seip	MDG	18.11.2025	Publisert	tiltak for EØS-borgere i 2026, og at det avvikles helt fr...	21.11.2025	20.11.2025
2026-38	Næring og Nav	Tilskudd vitensenteret	Kenneth Mørk	Ap	18.11.2025	Publisert	Det nye Vitensenteret er utviklet i samspill med Universitet i Agder, som også skal inn i det nye bygget. Målet er at Vitensenteret skal ha over 40 00...	21.11.2025	20.11.2025
2026-37	Økonomiområdet	AFP kostnader	Andreas Landmark	SV	17.11.2025	Publisert	Ja, det er en omlegging - men motsatt av hva spørsmålet antyder. Tidligere ble kostnadene dekket av områdene/enhetene selv, men fra 2025 håndteres det...	20.11.2025	19.11.2025
2026-36	By- og stedsutvikling inkl. klimaspørsmål	Kommunedelplan for naturmangfold	Hildegunn M. T. Seip	MDG	17.11.2025	Publisert	Kommunedelplan naturmangfoldMålet med kommunedelplanen er å øke fokus, forståelse og betydningen og verdien av naturmangfoldet og sikre disse verdiene...	21.11.2025	18.11.2025

Svar

Spørsmål ID: 2026-39

Spørsmål - Hildegunn M. T. Seip, MDG 18.11.2025

Emne Nødovertatting

Nødovertatting EØS-borgere står nevnt på s. 221, og i tabellen «Driftsbudsjett med endringer på s. 219. Det står noe om tilskudd fra Arbeids- og velferdsdirektoratet og om kommunal egenandel og avtale t.o.m. 1. kvartal 2026, men vi kan ikke se at det står hva endringen faktisk består i. Bare at det er et nedtrekk økonomisk. Forsvinner nødovertattinga, endres tilbudet, blir det mindre av det (f.eks. en begrenset del av året) - eller hva består denne driftsendringen i?

Svar fra kommunedirektøren 20.11.2025

I regjeringens forslag til statsbudsjett er det foreslått å redusere tilskudd til humanitære tiltak for EØS-borgere i 2026, og at det avvikles helt fra 2027. Kristiansand kommune har over flere år hatt tilbud om overnatting til EØS-borgere. I starten var dette fullfinansiert med tilskudd, men de siste årene med en egenandel fra kommunen. Nåværende tilbud opprettholdes til 1. mai 2026.

Brukergruppen holdt tidligere til i friluft under broen på Gartnerløkka med tilhørende forurensings konsekvenser. Løsningen med nødovertatting i samarbeid med frivillige organisasjoner har fjernet utfordringen til en relativ lav kostnad.

Det antas at bortfall av tilbudet vil kunne føre til tilsvarende situasjon som kommunen opplevde før tilbudet. Denne gruppen har tidligere ikke ønsket å benytte seg av de ordinære kommunale tilbud / ordninger.

Hvis tilskuddet reduseres som regjeringen foreslår, må kommunen ta stilling til om det skal finansiere opp i henhold til behovet eller avvikle tilbudet.

For 2024 ble det rapportert at 18 unike brukere benyttet seg av tilbudet.

Hva ligger på kommunens hjemmeside?

- Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2027-2030 nettside (Framsikt)
- Dokumentet (PDF)
- Presentasjon
- Saksframstilling (når den sendes ut i november)
- Planoppgaver 2027-2030 ligger i eget kapittel i Framsikt og i dokumentet. Oversikt over alle vedtatte planer fra 2020 ligger også her.
- Forslag til betalingssatser 2027 ligger i eget kapittel i Framsikt
- Oversikt over de fleste tilskudd til frivillige org. m.m. i eget kapittel i Framsikt og i dokumentet
- Rapport barnehagebehov 2027-2036
- Lenke til Kommuneplanens samfunnsdel «Sterkere Sammen»
- Kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde (lenke til Framsikt)
- Lenke til sammenligninger med andre kommuner (ASSS)
- Agenda Kaupang «Best styrte kommuner i 2025»
- Temaplan idrett og friluftsliv 2024-2028 blir lagt ved saksframstillingen

Behandling av økonomiplan 2027-2030

- Presentasjon i bystyret av kommunedirektørens forslag 23. september 2026
- Presentasjon i utvalgene i oktober
- Behandling i utvalgene i november
- Ungdommens bystyre arbeidsutvalg 13. oktober 2026
- Eldrerådet og Råd for personer med funksjonsnedsettelser 8. oktober 2026
- Presentasjon av konsekvenser av statsbudsjett 2027 presenteres i formannskapet 21. oktober
- PSU 17. november 2026
- Saksframlegg med konsekvenser av statsbudsjett 2027 og 2. tertialrapport 2026 sendes ut 25. november
- Behandling i Formannskapet 2. desember 2026
- Behandling i Bystyret 16. desember 2026

Stortingets behandling av Statsbudsjettet

- Stortingets finanskomite avgir innstilling om budsjettrammene i november
- Budsjettet vedtas endelig i Stortinget i desember.

Kristiansand
kommune

Vedlegg mer detaljert
informasjon på områdene

Kommunedirektøren og Kommuneadvokatkontoret

- Budsjettet består av driftskostnader til kommunedirektøren, kommunalsjef for eierskap og Kommuneadvokat kontoret.
- Kommunedirektøren foreslår en avsetning på 1 mill. kr i 2027 og 500 000 kr fra 2028 til å bistå områdene med omstilling og teknologiløft.
- Ingen innsparingskrav

Organisasjon og teknologi

- Budsjettet er økt med 15,1 mill. kr i 2027 i forhold til 2026
- Budsjettet er redusert med 1,2 mill. kr i 2030 i forhold til 2026
- Økte lisenskostnader til Microsoft med 5,1 mill. kr fra 2027
- Midler til Kommunevalg i 2027 og Stortingsvalg i 2029
- Teknologiløft inkl. KI pott med 13,7 mill. kr i perioden
- Gevinst teknologiløft er forskuttert med -2 mill. kr per år fra 2029
- 1 ny stilling til beredskap fra 2027
- Kafédrift v/Varodd på Kongens senter med 359 000 kr i 2027 og 236 000 kr i 2028. Selvfinansierende fra 2029.
- 175 lærlinger – likt nivå som 2026
- Investeringer på IT-kapasitet og sikkerhet på 23,8 mill. kr 2027-2030
- Innsparingskrav:
 - - 700 000 kr i 2027 i forhold til 2026
 - - 2,7 mill. kr i 2030 i forhold til 2026

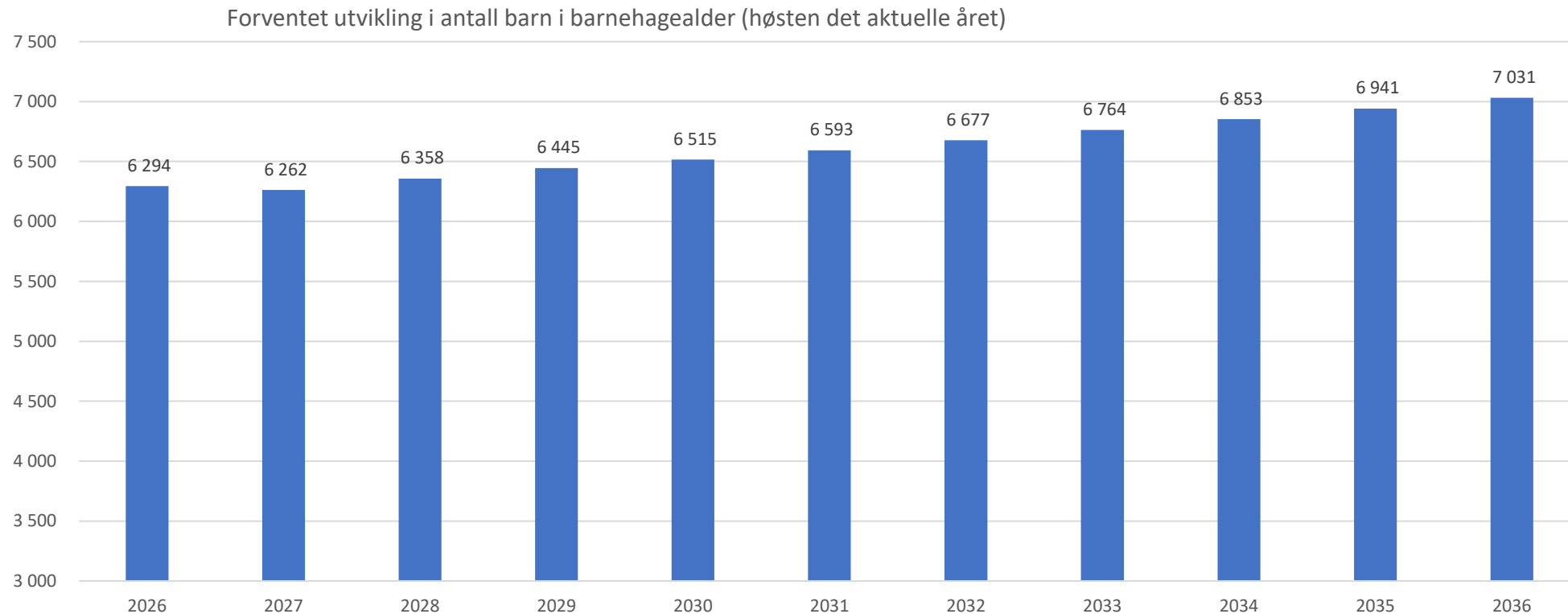
Ordføreren åpner kafeen på Kongens senter.
Foto: Kristiansand kommune

Økonomi og virksomhetsstyring

- Budsjettet er økt med 4,2 mill. kr i 2027 i forhold til 2026
- Budsjettet er økt med 20,8 mill. kr i 2030 i forhold til 2026
- Økt tilskudd til Kristiansandsregionen brann og redning sentral (KBR) (5,8 mill. kr i 2027, 8,7 mill. kr i 2028, 15,9 mill. kr i 2029 og 22,6 mill. kr fra 2030).
- Totalt tilskudd til KBR i 2027 er på 124 mill. kr
- Anskaffelse av nytt konkurransegjennomføringssystem for anskaffelser med 800 000 kr i 2027 og 900 000 kr fra 2028
- Budsjett til revisjon og kontrollutvalg på 12,8 mill. kr, økning på 439 000 kr i 2027 forhold til 2026 iht. vedtak i Kontrollutvalget
- Besparelse sekretariatsfunksjon kontrollutvalget er utsatt til 2029 og 513 000 kr er lagt inn igjen i budsjettet i 2 år
- Innsparingskrav:
 - - 760 000. kr i 2027 i forhold til 2026
 - ingen økning fra 2027

Oppvekst barnehage – befolkningsprognose 1-5 år

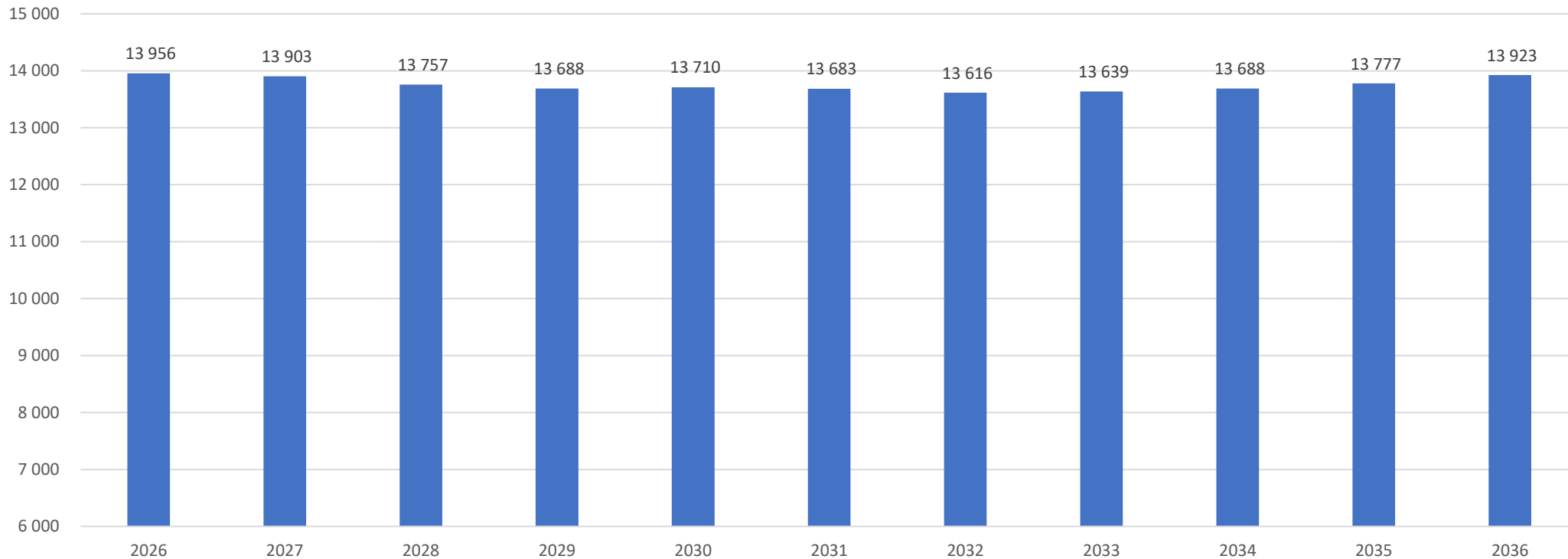
Antall barnehageplasser i 2026 er 6 173

Overkapasitet på 131 barnehageplasser høsten 2026 og forventer 34 ledige barnehageplasser høsten 2030.

Det forventes at antall barn i barnehagealder økes med 737 barn fra 2026 til 2036

Oppvekst skole – befolkningsprognose 6-15 år

Forventet utvikling i antall elever 1. til 10. trinn

268 færre elever i 2030 enn i 2026 (nedgang på 1,9%)

Bare 33 færre barn i 2036 enn i 2026

Oppvekst, drift

- Budsjettet er økt med 20,6 mill. kr i 2027 i forhold til 2026
- Budsjettet er økt med 9,4 mill. kr i 2030 i forhold til 2026
- Pensjon private barnehager, 5 mill. kr årlig fra 2027
- Kompensasjon lønnsglidning i skole (flere lektorer) 4,1 mill. kr i 2027, øker til 16,3 mill. kr fra 2030
- Nedjustering av integreringstiltak fra 2027
- Barnevern MST-CAN (forebyggende tiltak i hjemmet for å unngå plasseringer utenfor hjemmet) med 1,8 mill. kr i etableringskostnader i 2027.
- Midler til midlertidige løsninger Tordenskjoldsgate skole og Slettheia skole (7,6 mill. kr i 2027)
- Klimatiltak matsvinn med 500 000 kr i 2027 og i 2028
- Innsparingskrav:
 - Ingen vedtatte rammereduksjoner

Lauvåsen skole

Oppvekst, demografi

- Demografi skole – redusert budsjett med 8,5 mill. kr i 2027 og – 34 mill. kr i 2030 i forhold til 2026
- Demografi barnehage – økt budsjett med 10,8 mill. kr i 2027 og 51,6 mill. kr i 2030
- Flere barn på kompetanseavdelingene med 4,5 mill. kr årlig

Tordenskjoldsgate skole – Ren arkitektur

Omprioriteringer

Videreføring av tiltak satt i verk i 2023, endringer i forhold til 2026:

Tall i 1000 kr	2027	2028	2029	2030
Innsparinger og omprioriteringer til Skole				
Nedleggelse av Rosseland skole	-2 450	-2 450	-2 450	-2 450
Ny skolestruktur U-trinn Hånes/Tveit	-460	-1 050	-1 050	-1 050
Videreutdanning - redusert kommunal egenandel	-500	-1000	-1000	-1000
Omprioritering fra skolerammen til Flere i arbeid - ungdomsveiledere	-1 500			
Sum Skole	-4 910	-4 500	-4 500	-4 500
Totale innsparinger/omprioriteringer	-4 910	-4 500	-4 500	-4 500

Hånes skole og bydelshus – Henning Larsen Architects

Oppvekst, investeringer

- Lauvåsen ungdomsskole (ferdig til aug.2027)
- Ny barneskole og bydelshus på Hånes (ferdig 2029)
- Rehabilitering og utvidelse av Tordenskjoldsgate skole (ferdig i 2028)
- Rehabilitering og utvidelse av Slettheia skole (ferdig i 2029)
- Tilbygg Skårungen barnehage utegruppe (2027)
- Planlegging av rehabilitering og nybygg på Møvig skole med byggestart 2030
- Strakstiltak på Fiskå skole i 2027
- Ny kompetanseavdeling Dvergsnes skole, avd. Odderhei med 7 mill. kr i 2027
- Kongsgård skolesenter – lukke pålegg og utskifting av lys og radiatorovner med oppstart i 2027
- Skolestruktur i Randesund (avsetning)
- IKT 61,4 mill. kr, i perioden

- Utendørsarbeid ved skolene (10 mill. kr i perioden)
- Strakstiltak i skolen (4 mill. kr i perioden)

Hånes skole og bydelshus – Henning Larsen Architects

Totale investeringer på Oppvekst 2027-2030: 1,466 mrd. kr

Helse og mestring, drift

- Budsjettet er økt med 37,7 mill. kr i 2027 i forhold til 2026
- Budsjettet er økt med 107 mill. kr i 2030 i forhold til 2026
- Oppfølging av bystyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjonen av BPA: Styrking av tjenester som bidrar til sosial deltakelse og aktivitet – 23 mill. kr
- Fritt brukervalg hjemmesykepleie med 12 mill. kr årlig (nedjustert med 4 mill. kr i 2027 pga. ikke helårseffekt i 2027)
- Nedjustering av integreringstiltak fra 2027
- Etableringskostnader av nye elektroniske pasientjournaler (EPJ) 34 mill. kr i 2027 og i 2028
- Kostnader til drift av nye elektroniske pasientjournaler (EPJ) på 22 mill. kr fra 2028

Helse og mestring, drift fort.

Demografi:

- Kompensert for kostnader som følge av demografisk vekst i perioden med 27 mill. kr i 2027, økende til 161 mill. kr fra 2030.
- Beregninger fra KS tilsier imidlertid at udekket behov justert for forskjeller i utgiftsnivå da er 53 mill. kr i 2027 og 181 mill. kr fra 2030.
- Økte inntekter fra egenbetaling for institusjonsopphold på 19 mill. kr fra 2027 er lagt inn i budsjettet og må sees i sammenheng manglende kompensasjon for demografikostnader
- Økt budsjett med 11 mill. kr på habiliteringsfeltet

Innsparingskrav:

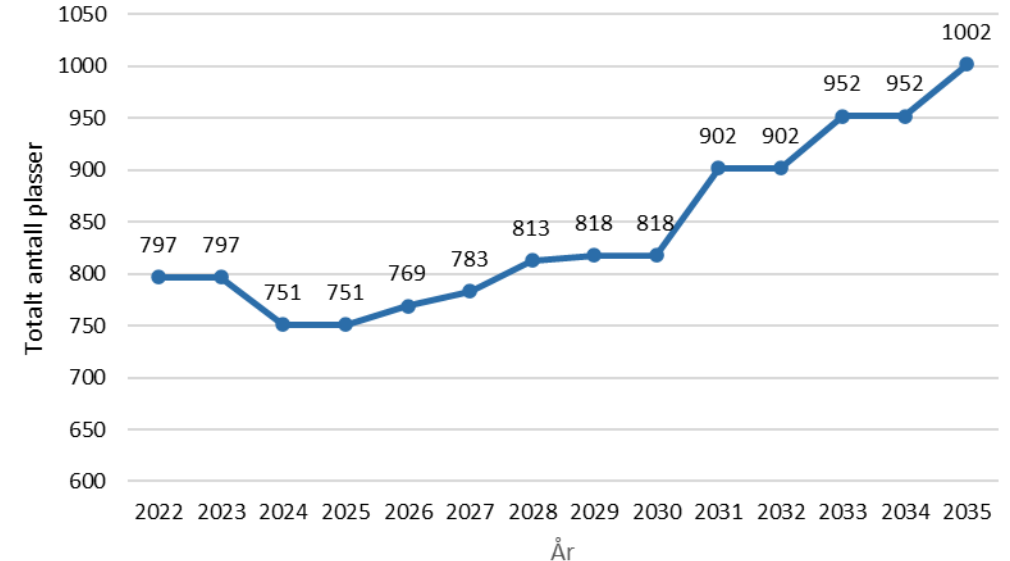
Ingen innsparingskrav nå, men omstillingstiltak fra tidligere på om lag 100 mill. kr årlig for å komme i balanse og håndtere økte behov

Utvikling av heldøgns omsorgsplasser

- **2026:** 18 resterende plasser Kleplandstunet åpnes.
- **2027:** 58 nye plasser på Randesund omsorgssenter ferdigstilt. 28 av disse plassene åpnes i 1.5 2027. 14 plasser på Strømme overføres til Randesund omsorgssenter. I tillegg 2 ekstra plasser ved Randesund som kompenserende tiltak under fasadeendringen ved Valhalla
- **2028:** Estimert tidspunkt for åpning av fase 2 på Randesund omsorgssenter, 30 plasser
- **2029:** Det etableres 5 spesialiserte korttidsplasser i Helsehuset på Eg
- **2031:** Opp til 84 nye plasser på Strømme er ferdigstilt. Gradvis åpning av disse plassene må vurderes i lys av behov.
- **2033:** Nytt omsorgssenter med opptil 144 plasser åpnes i flere faser, her estimert med 50+50+44 med to års mellomrom.

Utvikling i totalt antall langtidsplasser, korttidsplasser + omsorgsbolig i bokollektiv

Som følge av tidligere vedtatt utsatt investering til nytt omsorgssenter på Strømme øker underdekningen av langtidsplasser i forhold til fremskrevet behov i perioden. Helse og mestring har som konsekvens av dette prioritert midler til flere kompenserende tiltak for hjemmeboende, for å sikre forsvarlige tjenester.

Helse og mestring, investeringer

- 6 boliger rusfeltet – småhusmodell Voie 2027 (drift fra 2028)
- Ny bolig rus og psykisk helse 2029
- 2 nye nødboliger som erstatning for Midheilia 2029
- Nytt aktivitetssenter vest (avsetning fra 2028)
- Nytt helsehus 2029 – samarbeidsprosjekt med sykehuset (avsetning på 433 mill. kr i perioden)
- Nytt omsorgssenter Randesund (drift 2027)
- Nye sykehjemsplasser Strømmehaven 2031
- Nytt omsorgssenter 2033
- Krisesenter 2029
- Jegersberg gård, utvidelse (avsetning i 2030)
- Reservestrøm Kjøkkenservice 2027
- Takheiser til flere sykehjem 2027
- Oppgradering kjøkken sykehjem 2028 og 2029
- Oppgradering personalfasiliteter boliger (1 mill. kr. årlig)
- Årlige bevilgninger på IT, inventar, trygghetsalarmer og alarmanlegg og kjøkken

**Totale investeringer på Helse og mestring
2027-2030: 1,44 milliarder kr**

Randesund omsorgssenter: Kristiansand kommune

Næring og NAV

- Endring i budsjett i 2027 (14 mill. kr) og i økonomiplanperioden (-28 mill. kr) er i hovedsak knyttet til integrering
- Videreføring av natthjem fra 2028 (9,2 mill. kr)
- Tilskudd til Vitensenteret økning fra 2 mill. kr i 2026 til 3 mill. kr fra 2027
- Flere i arbeid garantien (1,16 mill. kr) lagt inn årlig fra 2028
- Integrering netto økt 12,6 mill. kr til økonomisk sosialhjelp og videreføring tiltak. Ikke styrking av tjenestenivå.
- Innsparingskrav:
 - -240 000. kr i 2027 i forhold til 2026

Ordføreren om Flere i Arbeid garantien - Næringsforeningen i Kristiansandsregionen

Kultur og innbyggjerdialog

- Budsjettet er økt med 7,1 mill. kr i 2027 i forhold til 2026
- Budsjettet er økt med 3,2 mill. kr i 2030 i forhold til 2026
- Statsbudsjett 2025 - bevilgning til Vest-Agder-museet Totalkostnad på 420 mill. kr. Andel Kristiansand 35 mill. kr hvorav 11,2 mill. kr i 2026, 15,8 mill. kr i 2027 og 7,6 mill. kr i 2028
- Tilskudd til kulturinstitusjonene blir justert i tråd med forslag til Statsbudsjett 2027
- Lagt inn 15 mill. kr i økte leiekostnader til Agder Arena i 2030 (delfinansierer med reduksjon midler 3 årsverk)
- Nytt publiseringsverktøy til 2 mill. kr i 2027
- Etablering av Randesund bibliotek og møteplass med 2,7 mill. kr i 2027 og ytterligere 2 mill. kr fra 2028
- Tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner øker til 7 mill. kr i 2027 og 7,41 mill. kr fra 2028.
- Ordningen med fritidsfond videreføres
- Innsparingskrav:
 - - 800 000 kr i 2027 i forhold til 2026
 - - 3,2 mill. kr i 2030 i forhold til 2026

Dronningbesøk på Myren gård i 13. mai 2025 i anledning åpning av Myren grafiske verksted Foto: Kristiansand kommune

Kultur og innbyggerdialog, investeringer

- Rehabilitering av hovedbiblioteket til 153,4 mill. kr, herav 143,3 mill. kr i perioden. Ferdig i 2029.
- Utskifting/oppgradering av kunstgressbaner (18 mill. kr årlig, totalt 72 mill. kr i perioden)
- ENØK-flomlys utendørs idrettsanlegg LED-lysprosjekt – netto 7,8 mill. kr ferdig i 2027
- Nytt beskyttelsesgulv til idrettshaller til 1,6 mill. kr i 2027
- Oppgradering av kultursalens scene med takrigg på Søgne gamle prestegård til 600 000 kr i 2027
- Miljøstasjoner utendørs idrettsanlegg til 800 000 kr – det gjenstår 213 000 kr i 2027 og 170 000 kr i 2028
- Fond for kommunal kunst med 800 000 kr årlig
- Oppgradering av idrettsanlegg med 800 000 kr årlig
- Utvikling av kulturarenaer med 250 000 kr årlig

Totale investeringer på Kultur og innbyggerdialog 2027-2030: 229 mill. kr

Hovedbiblioteket

Agder Arena - finansiering

Sport —

Agder Arena kan bli milliardprosjekt: – Finnes ikke tilsvarende i Nord-Europa

Kristiansand kommune vurderer å rive Gimlehallen for å bygge et Agder Arena som kan huse 5000 tilskuere på idrettsarrangement – og 12.000 på konserter.

Gimlehallen står for fall dersom de ambisiøse planene for Agder Arena blir en realitet. Det kan ikke minst bety en vesentlig oppgradering for sandvolleyballmiljøet, som i dag holder til i boblehallen nede til venstre på bildet. Foto: Jim Rune Bjørvand

 Age Harald Drangsholt
Journalist

Oppdatert: onsdag 26. februar 2025 kl. 17:02

KRISTIANSAND: – Hvis vi får til dette, vil det virkelig sette Kristiansand på idrettskartet. Et lignende anlegg finnes meg bekjent ikke i hele Nord-Europa, og det er mulig du må helt til USA for å finne noe tilsvarende. Da tenker jeg ikke på størrelse, men på sambruken mellom idrett, kultur og utdanning, sier Christian Jørgensen, idrettssjef i Kristiansand kommune.

- Det er innarbeidet sammen med fylket midler til forprosjekt. Kommunens andel er 0,5 mill. kr.
- Kommunedirektøren foreslår at det legges inn 15 mill. kr i leiekostnader i 2030
- Alternativene presenteres i egen sak i bystyret og fylkestinget i 2026
- Foreløpig anslag på ulike alternativer fra 1,5-2,0 mrd. kr.

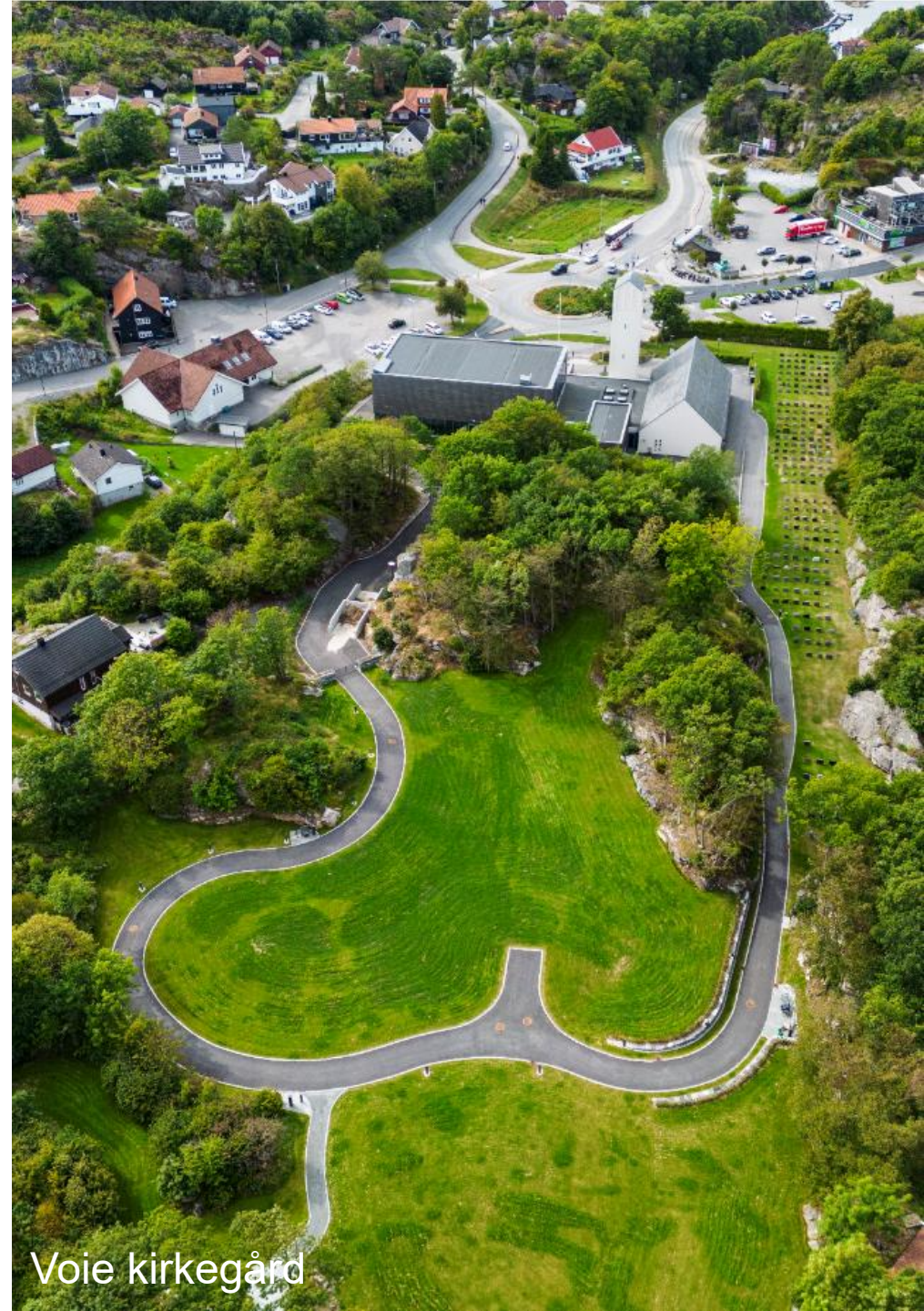
Kirkelig fellestråd

Drift:

- Totalt driftstilskudd i 2027: 79,9 mill. kr
- 43 000 kr i økt innsparingskrav/reduisert driftstilskudd fra 2027

Investering:

- Utvidelse av Voie kirkegård med en total kostnad på 29,7 mill. kr der 400 000 kr gjenstår i 2027
- Kristiansand kapell utskifting av tak med 2,5 mill. kr i 2027
- Generelt investeringstilskudd foreslås økt fra 5 mill. kr til 7 mill. kr årlig i denne økonomiplanen
- Egenkapitaltilskudd KKP med om lag 1 mill. kr årlig

Voie kirkegård

By- og stedsutvikling

- Budsjettet er redusert med 41,2 mill. kr i 2027 i forhold til 2026
- Økte kapitalkostnader knyttet til vann og avløp med netto inntektsramme på 43,3 mill. kr
- Byvekstavtale ligger fortsatt inne med 10 mill. kr årlig til prosjekter
- Økte FDV-kostnader (forvaltning, drift og vedlikehold) til Lauvåsen skole og nytt omsorgssenter på Randesund med 12,2 mill. kr
- Justering FDV nye formålsbygg med 14 mill. kr fra 2030 og 3,3 mill. kr er lagt inn til hovedbiblioteket i 2030
- Økt inntektskrav til parkering med 6 mill. kr i 2027 som øker til 14,6 mill. kr fra 2029
- Energiprojektet med solceller til totalt 83,4 mill. kr (15 mill. kr i perioden) i investering medfører sparte strømkostnader med 9,9 mill. kr i perioden
- Forslag om å sette i gang et nytt energieffektiviseringsprosjekt i 2027 til 55 mill. kr i investering. Dette medfører 9,4 mill. kr i sparte strømkostnader
- Lavere strømpriser med 2 mill. kr årlig
- Kompensasjon for bortfall av inntekter salg av kommunale boliger er lagt inn med 2,5 mill. kr årlig
- Økt bevilgning til vedlikehold av kommunale boliger og bygg med 10,4 mill. kr i perioden
- Klima- og omstillingsfond øker med 500 000 kr i 2027 og 1 mill. kr fra 2028
- Klima og areal får økt budsjettet med 500 000 kr i 2027 til 1 mill. kr til intern ordning med ombruk av møbler og inventar.
- Innsparingskrav:
 - - 1 mill. kr i 2027 i forhold til 2026
 - Ingen økte krav fra 2028

Økte avgifter i 2027

Ny utrekning om EU-krav: Kloakkreinsing vil gi nordmenn avgiftssjokk

Nytt avløpsdirektiv kan kosta norske kommunar 33 milliardar kroner i nye reinseanlegg. Innbyggjarar risikerer opptil 22.000 kroner høgare årsavgift.

[Leif Rune Løland](#)
Journalist

Publisert 8. juli 2025 kl. 12:34

KLOAKK KOSTAR: Skjerpa reinsekrav frå EU vil krevje at norske kommunar investerer 33 milliardar kroner, ifølge ny rapport. (Illustrasjonsfoto frå Bekkelaget reinseanlegg i Oslo.)

FOTO: OSLO KOMMUNE / NRK

Nytt regelverk for beregning av avgiftene. Økt avskrivningstid gir lavere avgifter i økonomiplanperioden.

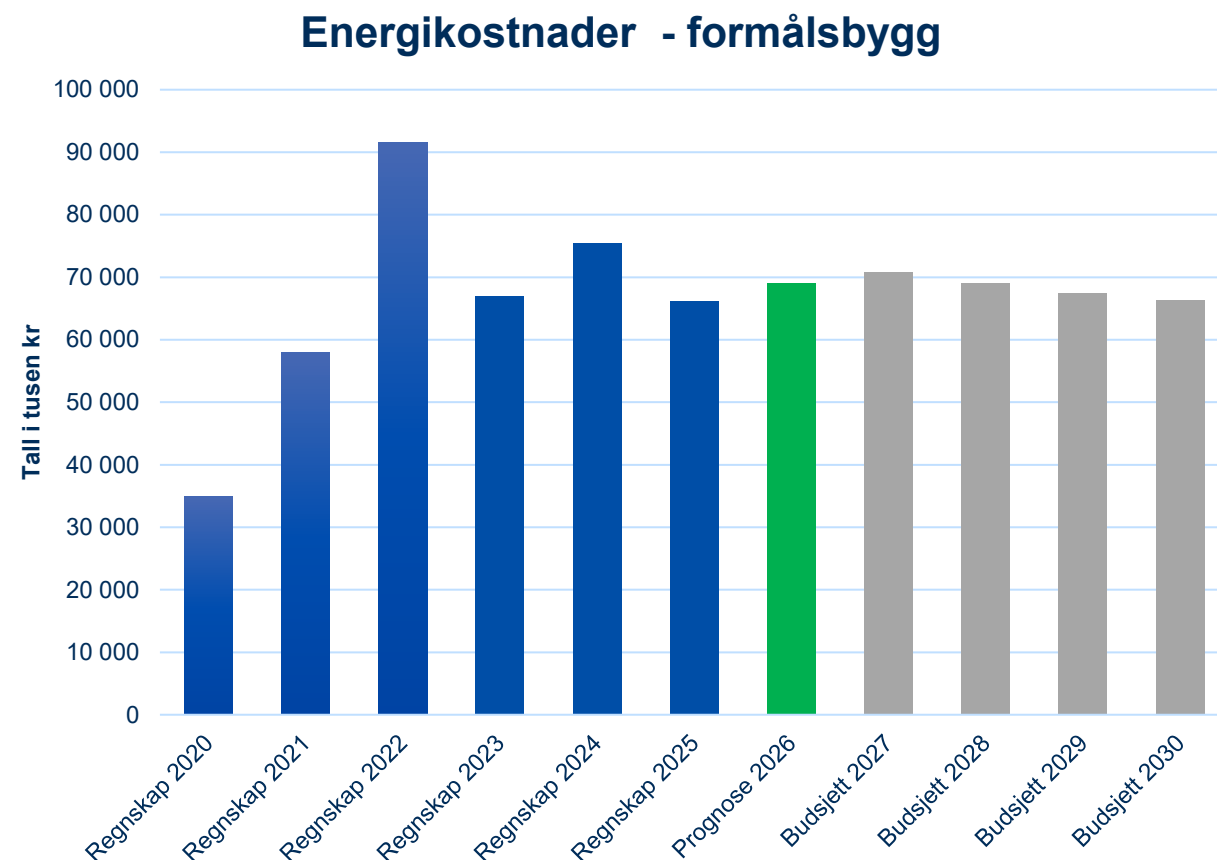
Avgiftene i 2027 øker med 8,4 % i fra 2026, men veksten i avgiftene er lavere enn det som ble vedtatt for 2026-2029 for alle årene i økonomiplanen. Dette skyldes både redusert mva. fra midt i 2026 og økt avskrivningstid fra 2027. Effekten på avgiftene blir redusert av økt rente.

Kommunale avgifter 2027 for bolig på 120 m2

	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
Vann	3 043	3 509	466	15,31 %
Avløp	5 256	5 848	592	11,27 %
Renovasjon	5 231	5 296	65	1,24 %
Feiing	356	394	39	10,96 %
Sum kommunale avgifter	13 886	15 048	1 162	8,37 %

Energikostnader formålsbygg 2020-2030

- Energiprisene har steget etter 2020 og etablert seg på et høyere nivå. Energieffektivisering er viktig for å redusere forbruk og dermed kostnader.
- Investering i solceller, utskifting til LED-lys og nye varmeanlegg gir lavere forbruk, og det er lagt inn forventet besparelser utover i økonomiplanen.
- Kristiansand har lavest energibruk i formålsbyggene målt i kWh/m² av ASSS kommunene.
- I tillegg til energikostnader til formålsbygg kommer energikostnader til kommunale boliger, veilys og andre anlegg.

Økt satsing på vedlikehold formålsbygg

Nye bygg 2020-2026

- Kringsjø skole og flerbrukshall*
- Mosby oppvekstsenter*
- Sygna kultursenter
- Knuden kulturskole
- Søgne skole og idrettssenter*
- Strømmehaven (dagsenter og sonekontor)
- Greipstadhallen
- Fergefjellet barnehage*
- Wilds minne skole og flerbrukshall*
- Utvidelse Vågsbygd skole

Planlagte bygg 2027-2030

- Omsorgssenter øst (Randesund)* (2027)
- Ny skole Lauvåsen (2027)
- Tordenskjoldsgate skole – utvidelse (2028)
- Helsehus Eg (2029)
- Ny skole Hånes* (2029)
- Omsorgssenter øst (Strømme)* (2031)

For bygg som er ferdigstilt i perioden 2020-2026 er det avsatt årlige bevilgninger til vedlikehold slik at byggene kan holdes i Tilstandsgrad 1 i byggets levetid.

I 2026 er vedlikeholdsbudsjettet til A-bygg økt med **21,8 mill. kr** i forhold til 2020.

Kommunens areal (BTA) Bygg-funksjonene definert i KOSTRA 31.12.2025				
	Areal	Areal	Sum	Andel
Bygg-funksjon:	A-bygg	B-bygg	Areal	A-bygg
130 Administrasjon	15 655	14 335	29 990	52 %
221 Barnehager	17 674	16 692	34 365	51 %
222 Skoler	118 985	93 707	212 692	56 %
261 Institusjon	33 808	53 262	87 070	39 %
381 Idrett	26 667	62 385	89 052	30 %
386 Kultur	13 193	32 434	45 627	29 %
Sum/andel	225 982	272 815	498 797	45 %

Andelen kvadratmeter A-bygg øker etter hvert som det gjøres nye investeringer, og var 45 % ved siste rapportering.

Det er avsatt ytterligere **12,4 mill. kr** til vedlikehold i 2030 som følge av nye bygg som er planlagt ferdigstilt i perioden.

*Erstatter tidligere b-bygg hvor det ikke var midler til vedlikehold

Vedlikehold kommunale boliger

Årlig vedlikeholdsbudsjett inkludert budsjettendringer.

tall i 1000	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Regulert budsjett	16 080	17 039	28 900	37 015	36 715	43 355	50 947
Prisjustert 2026 kr	22 234	21 665	33 808	41 460	39 635	44 872	50 947

tall i kr	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vedlikehold pr bolig	10 400	10 100	15 800	19 400	18 500	21 100	24 900

Måltall 30 000 kr pr bolig

- Tilsvare ca. 60 mill. kr i året

Budsjettet brukes i stor grad til klargjøring og istandsetting før ny utleie (ca. 300 utflyttinger i året) og akutte hendelser. Lite handlingsrom for planlagt vedlikehold.

- Kommunedirektøren foreslår i økonomiplanen for 2027-2030 å øke rammene til vedlikehold med 1 mill. kr i året. Økende til 4 mill. kr i 2030.
- Bystyret har vedtatt at 10 mill. kr av vedlikeholdsbudsjettet forbeholdes boliger for habilitering fra og med 2026.
- Det er avsatt 47 mill. kr til vedlikeholdsfond for kommunale boliger etter opphevelse av boligstiftelsene.

Investering og salg kommunale boliger

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan	
	Brutto prosjektutgift				Inntekt	
Investeringsprosjekter - kommunale boliger	2027	2028	2029	2030	2027-2030	2027-2030
Rehabilitering av kommunale boliger	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000	0
Kjøp og oppgradering kommunale boliger	8 147	17 655	14 700	12 805	53 307	0
6 bemannede boliger rusfeltet – småhusmodel	73 707	0	0	0	73 707	-16 122
Setesdalsveien 53, ny etter brann	19 000	0	0	0	19 000	-15 800
Oppgradering personalfasiliteter boliger	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	0
2 Nødbiliger som erstatning for Midtheilia	0	1 500	1 500	0	3 000	0
Ny bolig rus og psykisk helse (avsetning)	0	5 000	60 000	0	65 000	-16 000
	104 854	28 155	80 200	16 805	230 014	-47 922

Det er en satsning på nye tilpassede boliger i perioden. Totalt er det foreslått brutto investeringer på 230 mill. kr til kjøp, bygging av nye boliger og rehabilitering av eksisterende boliger.

I perioden er det planlagt med salgsinntekter fra salg av kommunale boliger med 89,5 mill. kr.

Finansiering	
Tilskudd Husbanken	-46 122
Finansiert med forsikringsoppgjør	-1 800
Salgsinntekter kommunale boliger	-89 500
Anslag momskompensasjon	-35 525
Økt låneopptak	-57 067
Sum	-230 014

By- og stedsutvikling, investering

- Rehabilitering og utvidelse Brannstasjonen 244 mill. kr, hvorav 239 mill. kr i perioden (ferdig i 2029)
- Ny bro på Haus til 71,5 mill. kr (netto 40,6 mill. kr)
- Ravnedalen ny belysning i 2027 (6,2 mill. kr)
- Nullutslipp maskinpark til 14 mill. kr
- Byvekstavtale 5 mill. kr årlig til kommunal egenandel
- Energiprogram solseller, 15 mill. kr til ferdigstilling av prosjektet
- Nytt energieffektiviseringstiltak med varmepumper og utskifting til LED belysning til 55,4 mill. kr i perioden
- Beredskap tankanlegg for HVO og bensin 1,5 mill. kr
- Utbedring av dammer (72,5 mill. kr i perioden)

Ravnedalen

By- og stedsutvikling, investering

- Kjøp av transportmidler og maskiner 172 mill. kr i perioden
- Bevilgning gatelys – LED lys med 15,2 mill. kr i perioden
- Utvidelse arbeidsplan veilys med 15,2 mill. kr i perioden
- Ladestasjoner 12,8 mill. kr i perioden hvorav 8 mill. kr er ladestasjoner til publikum.
- Fasade Valhalla helsesenter 75 mill. kr
- Rehabilitering av kommunale boliger 12 mill. kr
- Kjøp og oppgradering kommunale boliger 53 mill. kr
- Kjøp og salg av fast eiendom 500 mill. kr
- Brannsikring kommunale bygg (8 mill. kr)
- Utskifting av heiser (6,1 mill. kr)
- Radontiltak (8 mill. kr)

Investeringer By- og stedsutvikling 2027-2030: 1 075,2 mill. kr ekskl. selvkostområdet.

By- og stedsutvikling, investering vann og avløp – enkelte:

- Arbeidsplanene på vann er på 262 mill. kr i perioden
- Arbeidsplanene avløp er på 370 mill. kr i perioden
- Nytt renseanlegg Søgne og Songdalen 379 mill. kr ligger inne i perioden.
- Kapasitetsøkning Rosse vann (10 mill. kr i perioden)
- Reservevannforsyning øst for byen der ledningsnett koster 800 mill. kr, 203 mill. kr i perioden.
- Vannbehandlingsanlegg Grimevann i samarbeid med Lillesand kommune (198 mill. kr)
- Rehabilitering avløps- og vannledningsnettet i Kvadraturen har en beregnet total kostnad på 102 mill. kr i perioden

Investeringer By- og stedsutvikling, selvkostområdet 2027-2030: 1,985 milliarder kr

Kristiansand
kommune

Telefon 38 07 50 00
post@kristiansand.kommune.no
Kristiansand.kommune.no